

SAKARYA İLİ
GÜNEY PLANLAMA ALT BÖLGESİ
1/25000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI
AÇIKLAMA RAPORU

1. GİRİŞ

1.1. İŞİN TANIMI

Bu plan; 07.01.2010 tarihinde Sakarya Büyükşehir Belediyesi ve Sakarya Valiliği'nce onaylanan Sakarya ili 1/100.000 ölçekli 2025 yılı Çevre Düzeni Planı'nda Güney Planlama alt bölgesi olarak belirtilen ve Pamukova, Geyve ve Taraklı ilçelerinin tamamı ile Akyazı ve Karapürçek ilçelerinin bir kısmını kapsayan alanlarda 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı hazırlanma işidir.

Bu planın hazırlanması 22.02.2005 tarih ve 25745 Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'na göre İl Özel İdaresi'nin görev ve sorumlulukları içerisinde yer almaktadır.

İlgili kanunun "İl Özel İdaresi'nin görev, yetki ve sorumluluklarını tamamlayan 6. Maddesinin a bendinde";

"a) sağlık, gençlik ve spor, tarım, sanayi ve ticaret; (ek ibare: 01.07.2006-5538 S.K./26/a.mad) belediye sınırları il sınırı olan büyükşehir belediyeleri hariç ilin Çevre Düzeni Planı, Bayındırlık ve İskan, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğrenim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde, ..." yapmakla görev ve yetkilidir şeklinde tanımlıdır.

Aynı kanunun 6. Maddesinde (ek cümle; 01.07.2006-5538 S.K./26/a. Mad.); "... belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde İl Çevre Düzeni Planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır. Doğrudan Belediye Meclisi tarafından onanır. İl Çevre Düzeni Planı valinin koordinasyonunda büyükşehirlerde Büyükşehir Belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve İl Özel İdaresi ile birlikte yapılır. İl Çevre Düzeni Planı belediye meclisi ile İl Genel Meclisi tarafından onaylanır." denilmektedir. Aynı kanunun "İl Genel Meclisinin görev ve yetkilerini tanımlayan "10c maddesinin c" bendinde;

"c) (Ek ibare 01.07.2006-5538 S.K./26/c.mad) belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç Çevre Düzeni Planı ile belediye sınırları dışında ki alanların imar planlarını görüşmek ve karara bağlamak..." şeklinde tanımlanmıştır.

Belirlenen yasal dayanak sonucunda belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni planı yapımı olan bu planın hazırlanması 22 Şubat 2005 tarih ve 25745 Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6 (a) ve 10 (c) maddelerine göre İl Özel İdaresi'nin görev ve sorumluluklarının içerisinde yer almaktadır. Bu doğrultuda Güney Sakarya 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 18.11.2011 tarihinde Sakarya İl Özel İdaresi tarafından ihale edilmiş olup planlama çalışmalarına başlanmıştır.

Planlama alanı; 07.01.2010 tarihinde Sakarya Büyükşehir Belediyesi ve Sakarya Valiliği'nce onaylanan Sakarya İli 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda Güney Planlama Alt Bölgesi olarak ifade edilmiş olup 166.593ha olarak belirlenmiştir. Güney Planlama Bölgesi olarak belirlenen alan Pamukova, Geyve ve Taraklı ilçelerinin tamamı ile Akyazı ve Karapürçek ilçelerinin bir kısmını içermektedir.

Bu çalışmada sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak üzere planlama sınırları içinde kentsel ve kırsal gelişmeler ile hizmetler, sanayi, tarım-hayvancılık ve bağlı olarak, turizm, ulaşım vb. gibi sektörel gelişmeleri de değerlendirecek, koruma ve kullanma dengesini kuracak stratejik kararlar ve arazi kullanım kararlarının belirlendiği ve planlama sınırları içinde alt ölçekli

planlara esas olacak Güney Sakarya 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nı hazırlanması ve bu amaçla hazırlanan her türlü bilgi ve verinin sayısal 'GIS' ortamında kullanılması ve yönetimi sağlanmaktadır.

Planlamanın sağlıklı yapılabilmesi için verilerin güncellenmesi sağlanmış temin edilen verilerin günümüz teknolojisi kapsamında sorgulanabilir, yenilenebilir formatlarda sunulmuştur.

1.2. TANIMLAR

Araştırma Raporu; plan yapımına esas olacak verilerin derlendiği ve çeşitli metotlarla planlamada kullanılacak hale getirildiği rapordur.

Araştırma raporu; analiz ve sentez olmak üzere 2 bölümden oluşur. Bu rapor plan kararlarına esas teşkil eden analiz ve sentez bölümünde ki verilere kısmen değinecek bu bölümde planlamaya veri olan data'lara gereği kadar yer verilecektir.

Açıklama Raporu; bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen çevre düzeni planının hedefleri, kabulleri ve arazi kullanım kararlarının plan hükümleri ile birlikte detaylı olarak açıklandığı rapordur. 02.11.1985 tarih ve 18916 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik" doğrultusunda Çevre Düzeni Planı; 10)(değişik - R.G.:17.03.2001-24345) "konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel - kırsal yapı ve gelişim ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25.000, 1/50.000, 1/100.000 veya 1/200.000 ölçekte hazırlanan plan notları ve plan raporu ile bir bütün olan plan ", olarak tarif edilmektedir. Bu raporun konusunu teşkil eden Çevre Düzeni Planı, Pamukova, Geyve, Taraklı ilçelerinin tamamı ile Akyazı ve Karapürçek ilçelerinin bir kısmını kapsayacak şekilde; Sakarya İli ve Büyükşehir Belediyesinin güneyinde kalan bölgesi olmasından dolayı Güney Sakarya 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı olarak belirlenmiş olup 166.593ha'dır.

1.3. HUKUKİ DAYANAK

1.3.1. 5302 SAYILI İL ÖZEL İDARESİ KANUNU VE 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU

Bu planın onayı, 12.07.2006 tarih ve 26226 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5538 sayılı "Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ve Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 26. Maddesi gereği, değişik 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6.maddesi a bendi;

'İl Çevre Düzeni Planı; valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde Büyükşehir Belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve İl Özel İdaresi ile birlikte yapılır. İl Çevre Düzeni Planı Belediye Meclisi ile İl Genel Meclisi tarafından onaylanır. (ek cümle: 01.07.2006-5538/26.madde) Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde İl Çevre Düzeni Planı ilgili büyükşehir belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan belediye meclisi tarafından onaylanır." İfadesi yer almaktadır.

1.3.2. İMAR KANUNU

Plan yapımı sürecinde 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmelikleri gereği çalışma yapılacaktır. Planlama "Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik" ile belirtilen tanımlar, esaslar ve standartlar çerçevesinde yapılacaktır. Planlama çalışmasının kapsamında konusu ve ilgisine göre diğer kanun ve yönetmelik hükümleri de dikkate alınmıştır.

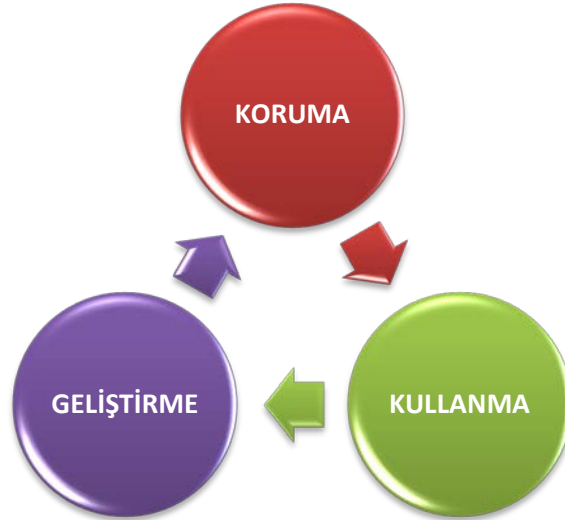
1.4. PLANLAMA YAKLAŞIMI

Özel İdare Kanunu yetkilendirmesiyle oluşturulan Güney Sakarya 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı,

- İmar mevzuatı kapsamında,
- Şehircilik ilke ve esaslarına şartnamesine uygun olarak yapılmaktadır.

Yapılan çalışmalarda genel hedefler şunlardır;

1. Plan kapsamında arazi kullanım, yerleşme ve yapılaşmanın plan, fen, sanat, sağlık ve çevre şartlarına uygun oluşmasını temin etmek, afet etkilerinin azaltılması ve doğal, tarihi, kültürel çevrenin ve ekolojik sistemlerin korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi.
2. Ekonomik, doğal, tarihsel verilere dayalı çok nitelikli özellikler taşıyan planlama alanı için vizyon geliştirilmesi,
3. Planlama ile genel olarak bölge planı kararlarına ters düşmeden, bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi yönünde; yaşama, çalışma, dinlenme, eylemleri ile tarım, sanayi, hizmetler sektörü ile faaliyetlerin tamamında ki eylemleri içeren mekanın sağlık ve çevre şartlarına uygun oluşması, ayrıca kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde;

Şekil 1 : KORUMA KULLANMA GELİŞTİRME DENGELERİ

Bu genel hedefler doğrultusunda yapılan çalışmalarda, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak üzere planlama sınırları içinde kentsel ve kırsal gelişmeler ile sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörel gelişmeleri de değerlendirecek, koruma-kullanma dengesini kuracak, stratejik kararlar ve arazi kullanım kararlarının belirlendiği ve planlama sınırları içinde alt ölçekli planlara esas olacak 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın hazırlanması ve bu amaçla hazırlanan her türlü bilgi ve verinin sayısal 'GIS' ortamında kullanılması ve yönetimi sağlanmaktadır.

Planlamanın sağlıklı yapılması için verilerin güncellenmesi sağlanmış temin edilen veriler günümüz teknolojisi kapsamında sorgulanabilir, yenilenebilir formatlarda sunulmuştur.

Çalışmalar 3 aşamadan oluşmaktadır.

Şekil 2 : PLANLAMA AŞAMALAR

Plan kararlarına esas teşkil eden analiz ve sentez bölümündeki veriler tüm alan için oluşturulmuş ve araştırma raporunda sunulmuştur. Araştırma kapsamında; kurum ve kuruluşlar ile yazışmalar yapılmış, yerinde araştırmalar yapılmış, değişik kurumlar ve sektör temsilcileri ile toplantılar tertip edilmiş, planlama alanı kapsamında belediyeler ile görüşülmüş, yazılı talepleri alınmış, planlama araştırma süreci içerisinde gelişme eğilimleri irdelenmiş, elde edilen bazı veriler değişik yöntemler ile analiz edilmiş ve planın oluşması için gerekli tüm etkenler derlenmiştir. Bu anlamda planlamayı yönlendiren ana kriterler şu ana başlıklarda oluşturulmuştur:

- 1) Konumu, fiziki eşikler, çevresel değerler ve iklim verileri,
- 2) Arazinin genel yapısı morfolojisi ve jeolojik yapısı,
- 3) Mevcut arazi kullanım kriterleri, mevcut önceki plan kararları, uygulamalar,
- 4) Resmi kurum görüşleri,
- 5) Nüfus yapısı-nüfus ve sektörel projeksiyonlar.

2. PLANLAMA ALANININ ÜLKE VE BÖLGE İÇİNDEKİ KONUMU

2.1. BÖLGENİN GENEL KONUMU

Samanlı ve Keremali Dağlarının kuzey eteklerinde, Geyve Boğazı'nı aşarak gelen Sakarya Nehri'nin oluşturduğu geniş ovanın ortasında kurulmuş bir il olan Sakarya Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nin Çatalca-Kocaeli bölümünde yer almaktadır. Coğrafi değerler bakımından 29° 57' - 30° 53' doğu boylamları ile 40° 17' - 41° 12' kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. İlin kuzeyinde 52km'lik sahil şeridi ile Karadeniz, Batısında İzmit, Doğusunda Zonguldak ve Düzce ve Güneyinde de Bolu ve Bilecik İlleri bulunmaktadır. Planlama alanı Pamukova, Geyve, Taraklı ilçelerinin tamamı ile Akyazı ve Karapürçek ilçelerinin bir kısmını içermekte olup yaklaşık 166.593ha'lık bir alanı kapsamaktadır. Sakarya İli yüz ölçümünün %34.58'ini oluşturan planlama alanı 2010 nüfus sayımına göre 108.914 kişiyi barındırmakta olup doğudan Bolu, batıdan Bursa-Kocaeli, güneyden Bilecik, kuzeyden Sakarya Büyükşehir Belediye sınırları ve Akyazı İlçe Sınırı ile çevrilmektedir.

Harita 1 : SAKARYA İLİ VE PLANLAMA ALANININ ÜLKE VE BÖLGE İÇİNDEKİ KONUMU

2.2. BÖLGENİN YÖNETİMSEL YAPISI

Sakarya İli ve ilçeleri idari teşkilat dağılımına tarihsel süreç içerisinde bakıldığında; Sakarya'nın yazılı tarihi Hititler ile M.Ö.XII.yüzyılda başladığı bilinmektedir. Hititlerden sonra diğer bir yerleşik kavim olan Frigyalılar M.Ö.7.yy. bu bölge de hüküm sürmekte iken, bu nehre kendilerinde kutsal sayılan "Sangari" adını vermişlerdir. Bu isim daha sonraları "Sangarios" ve saldırgan anlamına gelen "Zakhorion" şekline dönüşmüştür.

Bölgede daha sonra sırasıyla; Bithinyalılar, Kimmerler, Lidyalılar, Persler, Romalılar ve Bizanslılar hakimiyet kurmuşlardır. Bizanslılara ait en ünlü eser, 560 yılında Sakarya Nehri üzerinde kurulan I.Justinianus köprüsüdür.

1071 Malazgirt zaferiyle Selçukluların idaresine giren bölge, 1291'de Osmangazi'ye bağlı boy beylerinden Konur Alp tarafından fethedilerek Osmanlıların hâkimiyetine girmiştir. İlk olarak

batı Türkistan ve Azerbaycan'dan gelen göçebe ve yerleşik Türk boyları Sakarya, aynı adı taşıyan nehrin iki kolu arasında meydana gelen kara parçası (ada) üzerinde köyler ve kentler kurmuşlardır. Bugünkü kent merkezinin adı, Ada köyünde kurulan pazara mahsullerini satmak üzere civar köylerden gelenler ve göçerler tarafından "Adapazarı" olarak verilmiştir. 1313-1337 yılları arasında da Osmaneli, Mekece, Pamukova, Geyve, Mudanya, Akyazı, Mudurnu, Düzce, Sapanca, Kandıra, Bursa, İzmit, Gemlik ve İzmit'in fethiyle birlikte bölge, tümüyle Osmanlı idaresine geçmiştir.

1563'te köy, 1646'da Bolu'ya bağlı bir nahiye olan Adapazarı'nın 1658'de tekrar köy, 1692'de kaza, 1701'de Sapanca'ya bağlı bir köy, 1742'de nahiye ve 1837'de İzmit sancağına bağlı bir kaza haline getirildiği tarihi kayıtlardan anlaşılmaktadır. 1852'de Kocaeli Mutasarrıflığı'na bağlanan Adapazarı, 22 Haziran 1954 tarihinde 6419 sayılı kanunla il olmuş ve Sakarya adını almıştır.

Günümüzde Sakarya İli'nde 1 büyükşehir belediyesi, 16 ilçe belediyesi, 12 belde belediyesi olmak üzere toplamda 29 belediye bulunmaktadır.

6 Mart 2000 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 593 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Büyükşehir Belediyesi kurulmuş, Adapazarı Belediyesinde Büyükşehir Belediyesi'nin Merkez isimli alt kademe belediyesine dönüştürülmüştür. 143.790ha olan Sakarya Büyükşehir Belediyesi sınırlarında 10 ilçe belediyesi, 151 merkez mahalle, 43 köy mahallesi ve 117 orman köyü bulunmaktadır. Sakarya Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı bulunan belediyeler; Adapazarı, Akyazı, Arifiye, Erenler, Ferizli, Hendek, Karapürçek, Sapanca, Serdivan ve Söğütlü ilçe belediyeleridir. Sakarya Büyükşehir Belediye sınırları dışında kalan ilçe belediyeleri; Geyve, Karasu, Kaynarca, Kocaali, Pamukova ve Taraklı Belediyeleri oluşturmaktadır.

Tablo 1 : SAKARYA İLİ'NE BAĞLI, İLÇE VE BELDE BELEDİYELERİ, MAHALLE VE KÖY SAYISI

İLÇELER	BELEDİYELER	MAHALLE SAYISI		KÖY SAYISI
		İL, İLÇE VE BELDE MERKEZLERİ	KÖY	
ADAPAZARI	ADAPAZARI	59	9	26
ERENLER	ERENLER	25	1	6
SERDİVAN	SERDİVAN	14	1	10
ARİFİYE	ARİFİYE	17	-	5
AKYAZI	AKYAZI	35	30	42
	ALTINDERE			
	KUZULUK			
	DOKURCUN			
FERİZLİ	FERİZLİ	13	1	15
	GÖLKENT			
	SİNANOĞLU			
GEYVE	GEYVE	11	46	63
	ALİFUATPAŞA			
HENDEK	HENDEK	24	18	70
	ÇAMLICA			
KARAPÜRÇEK	KARAPÜRÇEK	6	1	8
KARASU	KARASU	19	13	30
	DARIÇAYIRI			
	YUVALIDERE			
	KURUDERE			
LİMANDERE				
KAYNARCA	KAYNARCA	4	81	41
KOCAALİ	KOCAALİ	11	14	29
	ORTAKÖY (LAHNA)			
PAMUKOVA	PAMUKOVA	3	3	30
SAPANCA	SAPANCA	13	-	16
SÖĞÜTLÜ	SÖĞÜTLÜ	8	3	15
TARAKLI	TARAKLI	4	16	22
TOPLAM	28	266	236	428

Kaynak: Sakarya İli 2010-2014 Stratejik Planı, Sakarya İl Özel İdaresi

Planlama alanı; Akyazı, Geyve, Karapürçek, Pamukova ve Taraklı olmak üzere 5 ilçe belediyesi, Akyazı İlçesi'ne bağlı Altındere, Kuzuluk ve Dokurcun Beldeleri, Geyve İlçesine bağlı Alifuatpaşa Beldesi planlama alanına girmektedir.

2.3. BÖLGESEL NÜFUS VE EKONOMİK YAPI

2.3.1. BÖLGESEL EKONOMİK YAPI

Sakarya İli'nin bulunduğu coğrafyanın yer altı ve yer üstü zenginlikleri, bugün gelişmekte olan Türkiye sanayisinin en gözde illerinden birisi durumuna getirmiştir. TEM ve D-100 (Eski E-5) uluslar arası karayolu ile Haydarpaşa - Arifiye Demiryolu hattı Avrupa'yı, Asya'ya bağlayan uluslar arası karayolu ulaşımı olarak Sakarya'nın coğrafi konumunu öne çıkarmaktadır. Sakarya sahip olduğu bu coğrafi konumu itibari ile sanayi, tarım ve turizm yatırımlarına uygun bir nitelik taşımaktadır.

Ekonomisi 1990'lı yıllara kadar tarım ve ticarete bağlı olarak gelişen Sakarya, 1990'lı yıllardan sonra sanayi ağırlıklı çağdaş gelişme sürecine girmiştir. 1970 yılında nüfusun %49'u kırsal kesimde yaşarken, sanayinin çok kısım zaman içerisinde büyük bit gelişme göstermesiyle, 2009 yılında kırsalda yaşayan nüfusun oranı %22'ye kadar gerilemiştir. Özellikle İstanbul, Bursa ve Kocaeli İlçeleri'nde sanayinin yoğunlaşması, müteşebbisleri yeni yatırım alanları arayışlarına yönlendirmiş dolayısıyla da alternatif bir yatırım alanı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. 1990 yılından sonra önemli firmaların özellikle de lokomotif sektör olarak kabul edilen otomotiv sektöründe ki yatırımlarıyla sanayide büyüme devam etmekle birlikte mobilya ve gıda sektörleri de öne çıkmaktadır.

Sakarya İli'nin ekonomik yapısına bakıldığında sanayi ve hizmet sektöründe yaşanan gelişmelere rağmen tarım hala önemli bir yer tutmaktadır. Tarım iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı %52'dir. İlin tarımsal üretim değerlerinin Türkiye içinde ki payı 2008 yılında %3.1'dir. Sakarya bu oranla 81 il arasında 14. sırada yer almaktadır. Sakarya İli'ndeki ilçelerin tarımsal gayrisafi hasılasına bakıldığında merkez ilçe %16.69 ile birinci sırada, planlama alanı içerisinde yer alan Kaynarca İlçesi %13.78 ile ikinci ve Karasu İlçesi %10.28 ile üçüncü sırada gelmektedir.

2008 yılına göre Sakarya İl tarımında %49.5'lik bir payla hayvansal üretim ilk sırada yer almaktadır. Bunu %29.4'lük oranla meyve üretimi, %14.6'lık oranla tarla bitkileri üretimi ve %6.2'lik oranla sebze üretimi izlemektedir.

Sakarya İli ülke beyaz et üretiminde %19.3'lük, mısır üretiminde %10.9'luk, fındık üretiminde %14'lük paya sahiptir. İlde meyvecilik, sebzeçilik ve dış mekan süs bitkisi üretimi gelişmiş durumdadır. Sakarya da Süs Bitkiciliği'ni Geliştirme Projesi, Kırsal Kalkınmayı Destekleme Projesi ve Özel İdare Kaynaklı projeler uygulanmaktadır.

Sakarya İli gelişmiş bir sanayi ve ticaret altyapısına sahiptir. Sakarya İli, Türkiye sanayi sektörü sıralamasında 22. ve GSYİH bakımından 24. sırada yer almaktadır. İlin GSYİH içindeki payı %1.11 ve gelişme hızı %37.7'dir. ilde kişi başına düşen GSYİH miktarı 2001 yılına göre 2.108\$, Sanayi ve Ticaret Odası 2008 yılı verilerine göre ise 6.300\$'a çıkmıştır.

Sakarya'daki sanayi kuruluşlarının üretim yaptığı yer itibariyle; %13'ü OSB'lerde, %33'ü KSS'ler de, %54'ü diğer alanlarda üretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Sanayi kuruluşlarında üretilen ürün türlerine göre; sanayi malı %45, tüketici malı %42 ve ara mal %13 oranındadır.

Sakarya'da sanayi kuruluşlarının %33.9'u gıda sektörüne aittir. Gıda sektöründe çalışanların oranı ise %21.7'dir. otomotiv sektöründe firma oranı %9.4'dür. Bu sektörde çalışanların oranı ise %34.7'dir.

Sakarya İlinde sanayi yatırımlarının yapılması için birçok avantaj bulunmaktadır. Referans niteliğinde ki büyük sanayi kuruluşlarının varlığı (Toyota, Otokar, Goodyear, Ülker Grubu Sanko, Şenpiliç, Sabancı Holding, Çukurova Holding, Federal Mogul, Tırsan, Çamsan, Vagon Sanayi, Tank-Palet Fabrikaları gibi...) ve bu sanayi kuruluşlarının yan sanayi ihtiyacının karşılanmasına yönelik yan sanayi potansiyelinin bulunması Sakarya İli'nde sanayi yatırımları için önemli bir potansiyeldir. Tüm bunların dışında coğrafi konumu ve ulaşım imkanları düşünüldüğünde Sakarya İli'nin sanayi yatırımı açısından çok önemli avantajlara sahip olduğu görülmektedir.

Sakarya İli'nde ticaret sektörü, gerek sanayileşme, gerekse oluşturduğu gelir ve istihdam bakımından il ekonomisinde önemli sektörlerden birisi olup tarımdan sonra en çok katkı sağlayan ikinci büyük sektördür. Ticaretin il GSYİH'sı içindeki payı % 19,2, Sakarya GSYİH'sına katkısı 367.896 milyar TL'dir

İl ticaret hâsılatının 324.821 milyar TL ve % 88,3 oran ile toptan ve perakende ticaret ve 43.075 milyar TL ve %11,7 oran ile otel ve lokanta hizmetleri oluşturmaktadır. Ticareti yapılan, ana tarımsal ürünlerden, tahıllar hububat mamulleri, yağlı tohumlar, mısır, patates, pancar, fındık, ayva, sera ürünleri, sebzeler, iç ve dış mekân süs bitkileri, bodur elma, kiraz yarı bodur meyve bahçelerinden elde edilen ürünlerdir. Hayvancılığa bağlı olarak da canlı hayvan ticareti ile hayvansal ürünler, sakatat ve deri sayılabilir.

2008 yılında Sakarya İli'nde gerçekleştirilen toplam ihracat (Sakarya Gümrüğü) bir önceki yıla göre %0.25 oranında azalarak 220 milyon 761 bin dolar seviyesine gerilemiştir. Bu değer ile Türkiye içerisinde 8. sıradadır. İthalat ise, geçen yıla oranla %10,3 oranında bir azalış olmuş ve 105 milyon 676 bin dolar seviyesine gerilemiştir.

Sakarya ili kültür ve turizm bakımından önemli bir potansiyele ve çeşitliliğe sahiptir. İlde Taraklı Evleri gibi zengin kültürel değerler ve ilgi noktaları; orman, yayla, göl, deniz ve kaplıca gibi çeşitlilikleri içine alan doğa turizmi olanakları, bunlardan kaynak bulan diğer alternatif turizm olanakları ve bu olanakların ortaya çıkardığı turistik hizmet altyapısı mevcuttur. 2008 verilerine göre yaklaşık yerli turist olarak 62.001 kişi, yabancı turist olarak ise 6,943 kişi olmak üzere toplam 68.944 turist ili ziyaret etmiştir.

Sakarya İl bütününde en baskın sektör %52 istihdam oranı ile tarım sektörüdür. Türkiye ortalaması %48 olan tarım sektörünün il genelinde yüksek çıkması ilin tarım ve tarıma dayalı sektörlerde uzmanlaşabileceğinin göstergesidir. Tarım sektöründen sonra ikinci büyük sektör olarak %35 değer ile hizmetler, son olarak da %13 oran ile sanayi sektörü gelmektedir. Bu oranlar dâhilinde gerçek aktivite oranı 0.42 oranında çıkmaktadır.

Tablo 2 : SAKARYA İLİ'NDE İSTİHDAM SEKTÖREL DAĞILIMI (2000 YILI)

SEKTÖRLER	TOPLAM		İLÇE MERKEZLERİ		BELDE VE KÖYLER	
	KİŞİ	%	KİŞİ	%	KİŞİ	%
TARIM	163.540	52	5.786	4.80	157.754	81.19
SANAYİ	39.822	13	29.185	24.23	10.637	5.47
HİZMETLER	111.391	35	85.477	70.97	25.914	13.34
TOPLAM	314.753	100	120.448	100	194.305	100

Kaynak: TÜİK

Planlama sınırları içerisinde bulunan 4 ilçenin sektörel dağılımı incelendiğinde;

- Tarım sektöründe Taraklı ilçesinde çalışanların oranının %76.41 olması ilçenin tarımsal yapısı hakkında bilgi vermektedir.
- Sanayi sektörü ilçelerde ön plana çıkmamakla birlikte gelecek sanayi yatırımları ile birlikte sektörel projeksiyonlarda öne çıkan bir sektör olacağı kaçınılmazdır.
- İlçelerde hizmetler sektörü incelendiğinde yaklaşık %29 luk oranı ile Pamukova öne çıkmaktadır.

Tablo 3 : SAKARYA İLÇELERİ İŞSİZLİK ORANI VE SEKTÖRLERE GÖRE ÇALIŞAN ORANLARI(%)

	İŞSİZLİK ORANI	TARIM SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLAR ORANI	SANAYİ SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLAR ORANI	HİZMETLER SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLAR ORANI
AKYAZI	3.22	67,65	11.44	20,91
GEYVE	3.71	69,00	10.94	20,06
KARAPÜRÇEK	4.54	68,55	11.51	19,94
PAMUKOVA	5.32	60,33	10.15	29,53
TARAKLI	4.58	76,41	5.89	17,70

Kaynak: DPT İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması, 2004, s.198

2.3.2. BÖLGESEL NÜFUS

Kent formunun temel belirleyicileri ekonomik ve sosyal süreçlerdir. Bu süreçlerin temel unsuru ise nüfusun demografik özellikleridir. Sakarya İli 861.570 kişi olan nüfusu ile Türkiye’de 81 il içerisinde 22. sırada yer almaktadır. 1980 yılında kentsel nüfus %56 oranında iken 2009 yılına gelindiğinde %78’ ini oluşturmaktadır. Planlama alanı içerisindeki ilçelerin kentsel nüfus oranları il ortalamasından daha düşük bir yapıdadır. Planlama alanının 2009 yılı verilerine göre nüfusu 136.862 kişidir. 1980 yılında %29 oranında olan kentsel nüfus 2009 yılına gelindiğinde %46 oranına yükselmektedir.

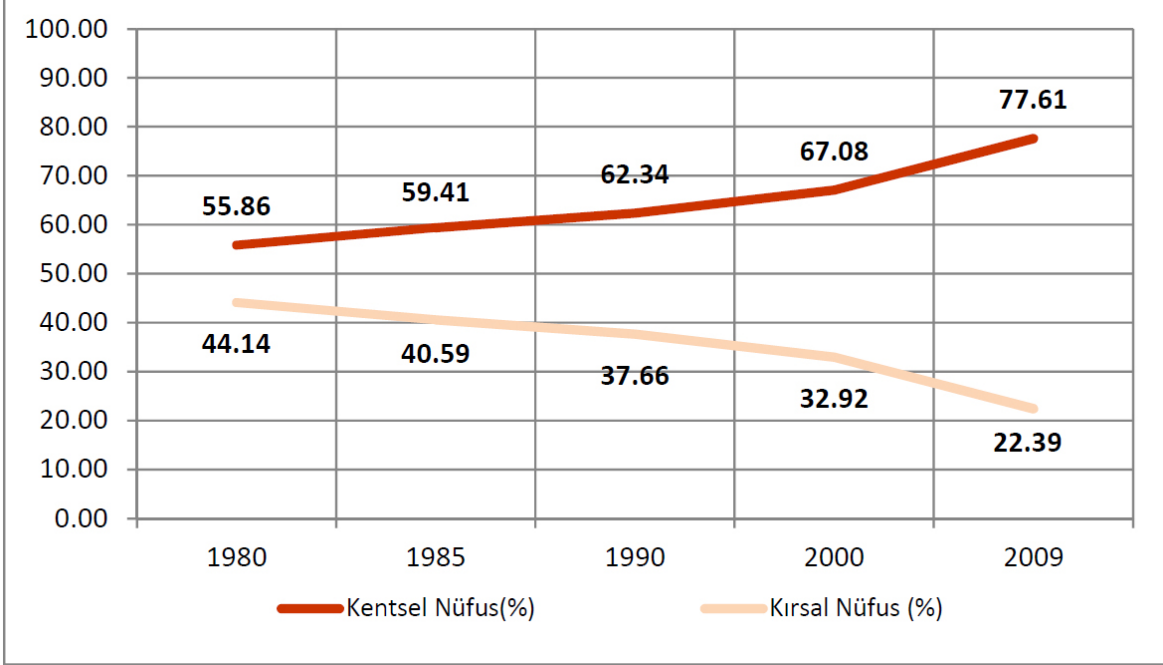
Tablo 4 : SAKARYA İLİ KIRSAL – KENTSEL NÜFUSLARI VE TOPLAM NÜFUS İÇİNDEKİ PAYLARI

	TOPLAM	KENT NÜFUSU	KIR NÜFUSU	KENT NÜFUSUNUN TOPLAM NÜFUS İÇİNDEKİ PAYI	KIR NÜFUSUNUN TOPLAM NÜFUS İÇİNDEKİ PAYI
1927	138 312	-	-	-	-
1935	173 143	-	-	-	-
1940	184 518	-	-	-	-
1945	210 875	-	-	-	-
1950	244 340	-	-	-	-
1955	297 108	74 255	222 853	24,99	75,00
1960	361 992	111 064	250 928	30,68	69,31
1965	404 078	124 936	279 142	30,91	69,08
1970	459 649	152 277	306 775	33,12	66,87
1975	495 649	172 210	323 439	34,74	65,25
1980	548 747	195 069	353 678	35,54	64,45
1985	610 500	227 625	382 875	37,28	62,71
1990	683 061	297 759	385 302	43,59	56,40
2000	756 168	459 824	296 344	60,80	39,19
2010	872 872	646 899	225 973	74,11	25,88
2011	888 556	664 813	223 743	74,81	25,18

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

Sakarya İli'nde yaklaşık 30 yıllık sürece bakıldığında 1980 yılından bu yana kentsel nüfusun %21,76 oranında arttığı görülmektedir. İlin özellikle 2000-2009 yılları arasındaki kentsel nüfusu %10,53 oranında artmıştır.

Tablo 5 : SAKARYA İLİ'NİN YILLARA GÖRE KIRSAL/ KENTSEL NÜFUSUNUN ORANSAL DAĞILIMI (%)

Kaynak: TÜİK- 1980, 1985, 1990 ve 2000 ve Genel Nüfus Sayımı, 2009 Yılı ADNKS Sonuçlarından Derlenmiştir.

Sakarya İli'nin güneyinde bulunan planlama alanı 2010 nüfus sayımına göre 108.914 kişiyi barındırmaktadır. Alanın yıllara göre nüfus değişimine bakıldığında kentsel nüfusun 2000 yılına kadar hızla arttığı kırsal nüfusun ise özellikle 2000 yılından sonra azalmaya başladığı gözlenmektedir. 2009 yılı nüfus sayımına göre alanın %48,8'ini kentsel nüfus, %51,2'sini ise kırsal nüfus oluşturmaktadır.

Tablo 6 : PLANLAMA ALANI SINIRI İÇİNDE YER ALAN İLÇELERİN YILLARA GÖRE NÜFUS DEĞİŞİMİ

YILLAR	AKYAZI	GEYVE	KARAPÜRÇEK	PAMUKOVA	TARAKLI
1965	46 844	31 476	9 735	15 059	9 012
1970	50 348	32 590	9 906	15 042	9 675
1975	53 036	36 723	10 171	15 445	8 818
1980	58 196	35 844	11 168	16 848	8 294
1985	61 806	38 077	12 065	18 916	9 380
1990	63 884	41 331	13 473	21 023	11 099
1995	70 710	43 085	12 273	22 548	10 059
2000	77 536	44 907	11 073	24 072	9 212
2005	80 364	45 877	11 700	25 536	8 275
2010	83 191	46 846	12 326	26 640	7 337
2011	83 497*	46 892	12 311*	26 978	7 272
	28 339		250		

Kaynak: TÜİK * : Bu ilçelerde planlama alanına ilçe nüfusunun tamamı girmemektedir.

Tablo 7 : PLANLAMA ALANI İLÇELERİ KIR -KENT NÜFUSLARI

	1990			2000			2010			2011		
	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR
AKYAZI	68071	19331	48740	77536	23192	54344	83191	41369	41882	83497	41738	41759
GEYVE	41331	13405	27926	44907	17318	27589	48846	20941	25905	46 892	21317	25575
KARAPÜRÇEK	9286	3211	6075	11073	4186	6887	12326	7351	4975	12311	7388	4923
PAMUKOVA	21023	10088	10935	24072	13200	10872	26640	16037	10603	26978	16566	10412
TARAKLI	11099	5193	5906	9212	4146	5066	7337	2983	4354	7272	2997	4275
TOPLAM	150810	51228	99582	166800	62069	104758	178340	88681	87719	176950	90006	86944

Kaynak: TÜİK, Adapazarı ilçesi 1990, 2000 nüfusları şuan ki idari bölünmesine göre hesaplanmıştır.2008 sonrasında ilçe olan Arifiye, Erenler, Serdivan ilçeleri şuan ki köyleri dâhil edilerek 1990,2000 nüfusları hesaplanmıştır.

Planlama alanı içerisinde sınırları geçen ilçelerin kır-kent nüfus oranları incelendiğinde 1990 yılından 2011 yılına sürekli arttığı belirlenmiştir. Planlama alanı içerisinde ilçe sınırlarının tamamının bulunduğu Pamukova ilçesi kentsel nüfusu %13.42, Geyve ilçesinin, %13,03, oranında artmış, Taraklı ilçesinin ise %5.58 oranında düşmüştür.

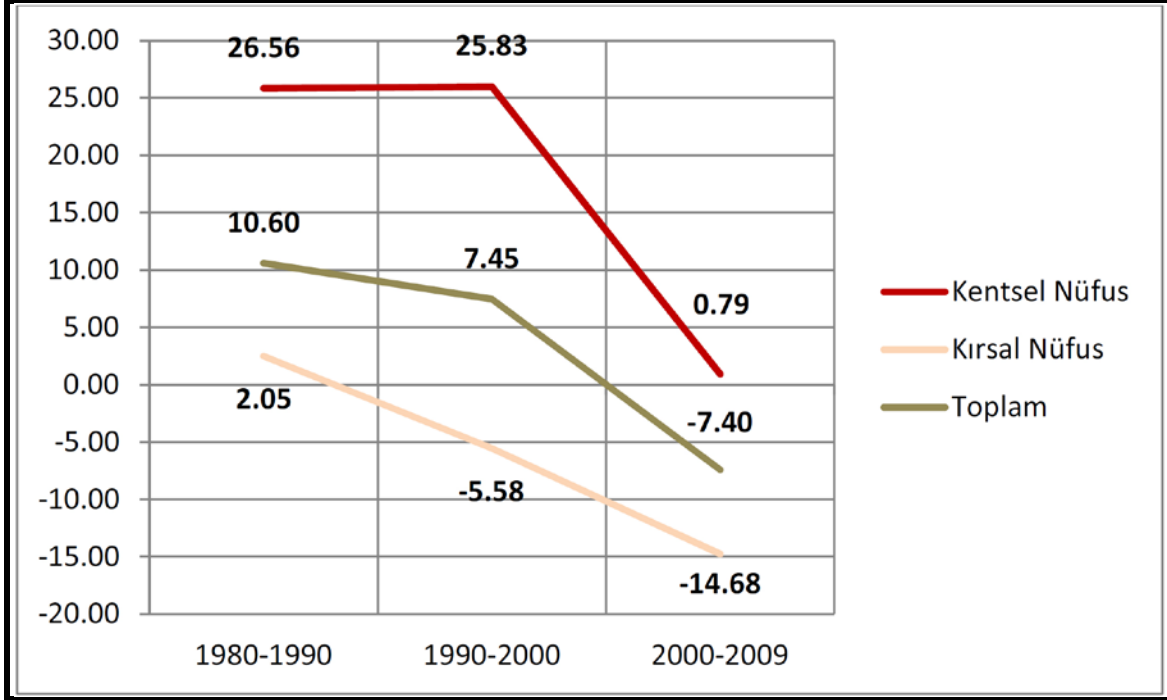
Tablo 8 : PLANLAMA ALANI İLÇELERİ KIR -KENT NÜFUSLARI

	1990			2000			2010			2011		
	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR
AKYAZI	100	28.40	71.60	100	29.91	70.09	100	49.73	50.34	100	49.99	50.01
GEYVE	100	32.43	67.57	100	38.56	61.44	100	42.87	53.03	100	45.46	54.54
KARAPÜRÇEK	100	34.58	65.42	100	37.80	62.20	100	59.64	40.36	100	60.01	39.99
PAMUKOVA	100	47.99	52.01	100	54.84	45.16	100	60.20	39.80	100	61.41	38.59
TARAKLI	100	46.79	53.21	100	45.01	54.99	100	40.66	59.34	100	41.21	58.79
TOPLAM	100	33.97	66.03	100	37.21	62.80	100	49.73	49.19	100	50.87	49.13

Kaynak: TÜİK, Adapazarı ilçesi 1990, 2000 nüfusları şuan ki idari bölünmesine göre hesaplanmıştır.2008 sonrasında ilçe olan Arifiye, Erenler, Serdivan ilçeleri şuan ki köyleri dahil edilerek 1990,2000 nüfusları hesaplanmıştır

Planlama alanının nüfus artış hızına bakıldığında, 1990-2010 Taraklı ilçesi haricinde planlama alanını kapsayan ilçelerin hem kentsel hem de kırsal nüfus hızında artış gözlemlenmektedir. Sakarya il toplamının kentsel nüfus hızının artmaya devam etmesi kırsal nüfusun büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde özellikle il merkezi ve çevresinde yer seçmeye başladığının göstergesidir.

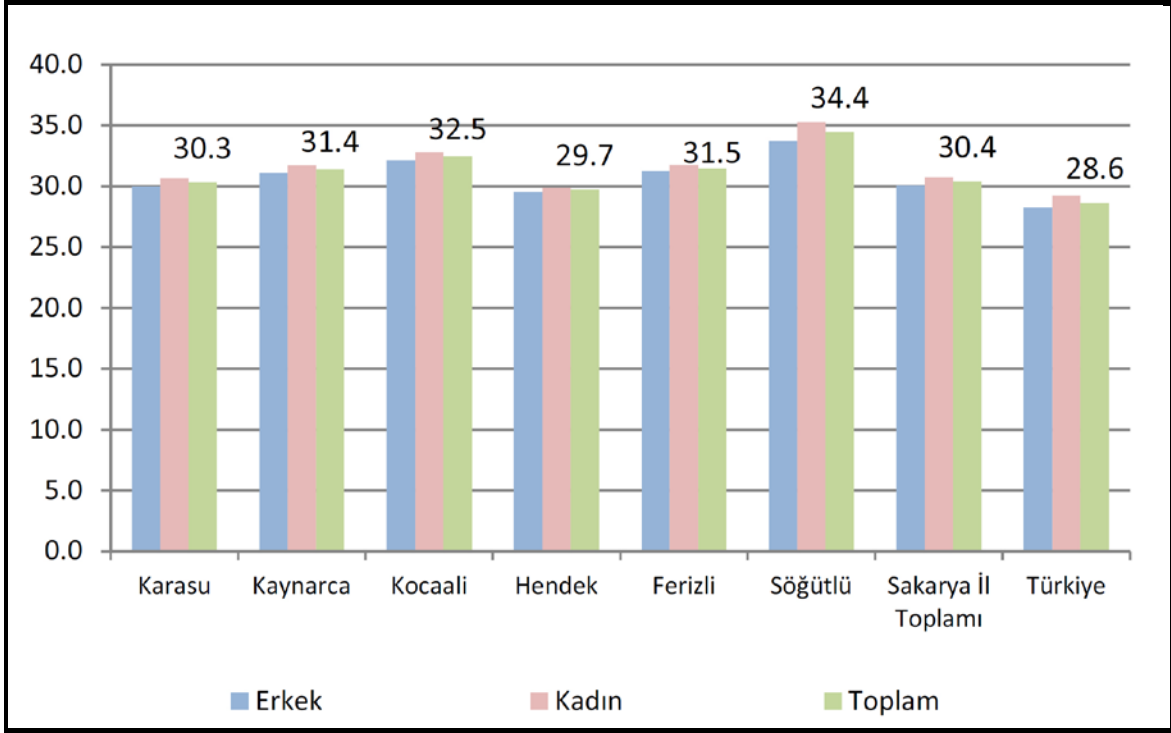
Tablo 9 : SAKARYA İL TOPLAMI VE PLANLAMA ALANINI ETKİLEYEN İLÇELERDE MEDYAN YAŞ (2009 YILI)

Kaynak: TÜİK

2009 yılı için Sakarya İli'nin cinsiyet yapısına bakıldığında il nüfusunun %50,06 'sını kadın %49,94'ünü erkek nüfus oluşturmaktadır. Bu durum, bir yerleşim yerinde özellikle göç, savaş ve ölüm gibi olaylar cinsiyete göre farklı bir yapı göstermiyorsa kadın ve erkek nüfusun yaklaşık olarak aynı büyüklükte olması olası bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 10 : SAKARYA İL TOPLAMI VE PLANLAMA ALANINI ETKİLEYEN İLÇELERDE MEDYAN YAŞ (2009 YILI)

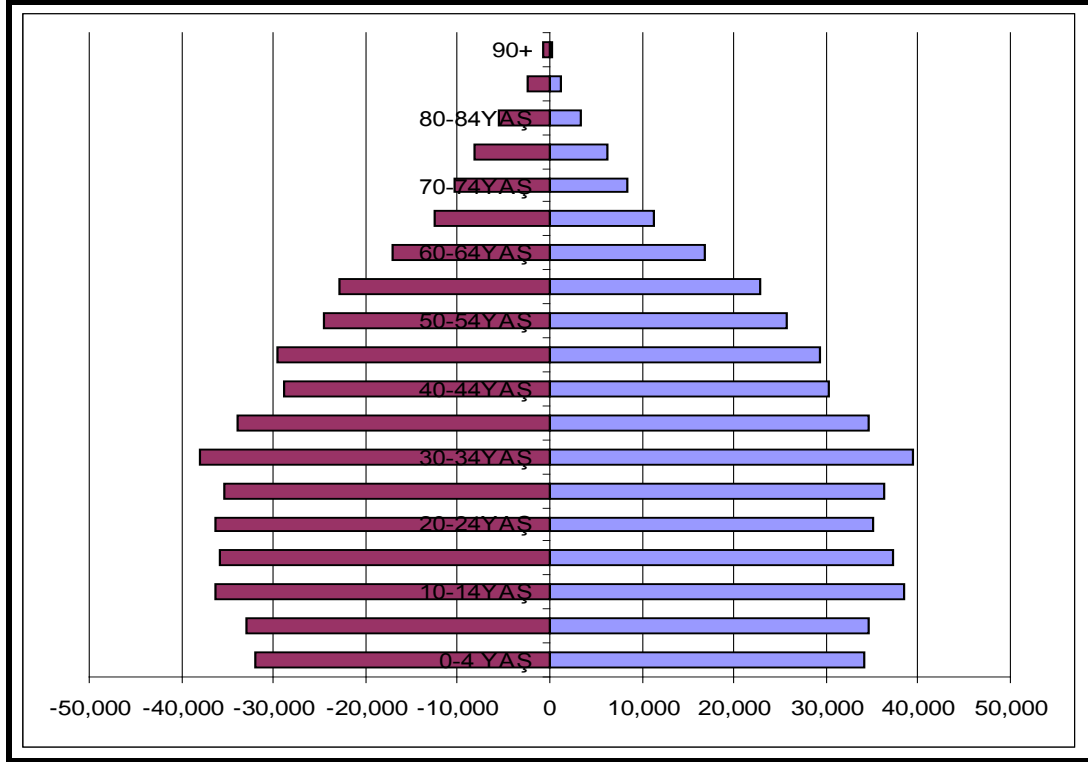

Kaynak: TÜİK

İl ve ilçe nüfusunun genç mi yoksa yaşlı mı olduğu veya yaşlanma sürecinde mi olduğu sorularına cevap verebilmek için ise o şehrin tüm nüfusunu kapsayacak şekilde bir ortalama yaş hesabına başvurulur. Medyan yaş hesabı; bir ülkenin bütün fertleri, yaşlarına göre, yani yeni doğan çocuktan en yaşlı ihtiyarına göre sıralandıkları takdirde tam ortaya isabet eden kişinin yaşıdır. Bu nedenle toplam nüfusun yarısı medyan yaşın altında diğer yarısı ise üstünde bulunur. Şüphesiz medyan yaş düştükçe, nüfusun gençleştiği yükseldiği yaşlandığı anlaşılır. Ayrıca gelişmiş ülkelerde medyan yaş yüksek, az gelişmiş ülkelerde bu oran düşüktür. Bu duruma göre 2009 yılı medyan yaşı incelendiğinde Sakarya il toplamı ile planlama alanını etkileyen tüm ilçelerin Türkiye ortalamasından yüksek çıktığı görülmektedir.

Sakarya İli'nde en fazla yığılma 5-34 yaş aralığında görülmektedir. 2009 yılı nüfus piramidinde görüldüğü gibi, 15 yaşından küçük kuşaklarda doğum sayısının giderek azalması nedeniyle nüfus azalmaktadır. 55 yaşın üstündeki yaş gruplarında ise hızlı bir azalma görülmemektedir. Bunun sebebi de ölüm oranının azalması ile açıklanır. Sakarya İli'nde planlama alanını etkileyen ilçelerin nüfus piramidine bakıldığında, tüm ilçelerin Sakarya İli'ne benzer nitelikte yaş grubuna sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 11 : NÜFUS YAŞ GRUBU DAĞILIMI

Tablo 12 : SAKARYA İLİNİN YAŞ GRUBU VE CİNSİYETE GÖRE TOPLAM NÜFUSUN DAĞILIMI, 2011

Yaş Grubu	TOPLAM	ORAN(%)	ERKEK	KADIN
0-4	66 048	7,43	34 040	32 008
5-9	67 571	7,60	34 716	32 855
10-14	74 674	8,40	38 480	36 194
15-19	72 970	8,21	37 200	35 770
20-24	71 467	8,04	35 208	36 259
25-29	71 630	8,06	36 223	35 407
30-34	77 450	8,71	39 427	38 023
35-39	68 604	7,72	34 601	34 003
40-44	59 024	6,64	30 253	28 771
45-49	58 917	6,63	29 403	29 514
50-54	50 190	5,64	25 682	24 508
55-59	45 572	5,12	22 821	22 751
60-64	33 967	3,82	16 871	17 096
65-69	23 949	2,69	11 412	12 537
70-74	18 742	2,10	8 425	10 317
75-79	14 329	1,61	6 227	8 102
80-84	8 950	1	3 465	5 485
85-89	3 558	0,40	1 169	2 389
90+	944	0,10	240	704
TOPLAM	888 556	100	445 863	442 693

Kaynak: TÜİK, 2011

Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında işgücü nüfusunun yaş grubu içerisinde geniş bir yer kaplamasından dolayı her ilçede fazla olduğu görülmektedir. Bu grupların ekonomik değerlere katkıda bulunmasının sağlanması gerekmektedir.

Sakarya ili, Türkiye sanayi sektörü sıralamasında 22. ve GSYİH bakımından 24. sırada yer almaktadır. İlin GSYİH içindeki Payı %1.11 ve gelişme hızı % 37,7'dir. İlde kişi başına düşen GSYİH Miktarı 5.219 dolardır. Sakarya'nın 2008 yılı ithalatı 1.709.117 \$, ihracatı ise 2.907.352\$ olup ihracatın ithalatı karşılama oranı %170,1'dir. İldeki işsiz sayısı 18.359'dur. 2008 yılı itibariyle ilimizde 3.775 işyerinde toplam 50.379 kişilik istihdam kapasitesi bulunmaktadır.

İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması çalışmasına göre Sakarya ili Düzey 2 Kocaeli Alt Bölgesi içinde Kocaeli, Yalova, Bolu ve Düzce illeri ile birlikte yer almaktadır. 81 il içinde 23. sırada yer alan Sakarya ili, bu özelliği ile içinde bulunduğu Düzey-2 Kocaeli kademesinde Kocaeli, Yalova, Bolu illerinden sonra dördüncü gelişmiş ildir.

Tablo 13 : YILLARA GÖRE İŞSİZLİK GÖSTERGELERİ

	2006	2007	2008	2009
BAŞVURULAR	7.812	10.062	17.233	16.170
AÇIK İŞLER	1.592	2.421	2.944	1.894
İŞE YERLEŞTİRİLENLER	1.088	2.232	2.714	1.612
KAYITLI İŞSİZLER	14.629	10.823	18.408	25.795

Kaynak: İş Kurumu Genel Müdürlüğü

Tablo 14 : 2009 YILI SAKARYA İLİ İŞSİZLİK RAKAMLARI

YIL İÇİNDE YAPILAN BAŞVURU			YIL İÇİNDE İŞVERENE YAPILAN TAKDİM			YIL İÇİNDE İŞE YERLEŞTİRME		
ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
11.191	4.979	16.170	14.701	3.757	18.458	1.178	434	1.612

Kaynak: İş Kurumu Genel Müdürlüğü

Tablo 15 : 2009 YILI SAKARYA İLİ İŞSİZLİK RAKAMLARI

	KAYITLI İSGÜCÜ			KAYITLI İSSİZLER		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
SAKARYA	21.656	7.212	28.868	19.110	6.685	25.795

Kaynak: İş Kurumu Genel Müdürlüğü

3. SENTEZ VE YERLEŞİLEBİLİRLİK

Pamukova, Geyve ve Taraklı ilçelerinin tamamı ile Akyazı ve Karapürçek ilçelerinin bir kısmını kapsayan planlama alanı için yerleşilebilirlik kriterlerinin oluşturulmasında en önemli girdiyi Sakarya Güneyi 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'na temel oluşturmak üzere, mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün 19.08.2008 gün ve 10337 sayılı genelgesinde belirlenen "Format-1"e göre 1/25.000 ölçekli Arazi Kullanımına Esas Jeolojik Etüt Raporu hazırlanmıştır.

3.1. YERLEŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN BİRİNCİ ÖNCELİKLİ ALANLAR

Magmatik ve metamorfik birimler, volkanik birimler, kireçtaşı, dolomitik ve bunların ardalanmasından oluşan kaya birimlerin düşük ve orta eğim aralığında (%0-30) yüzelediği alanlar ile pliyosen ve neojen yaşlı sedimanter çökeller birimlerin düşük eğim aralığında (%0- 20) yüzelediği alanlardan oluşmaktadır. Bu alanlarda akma, kaya düşmesi, heyelan türü afet ve kütle hareketleri gözlenmemiştir.

Çalışma alanında, Yığılca formasyonu (**Tey**), Çaycuma formasyonu (**Teç**), Abant formasyonu (**KTab**), Akçay metamorfikleri (**Ka**), Yenipazar formasyonu (**Kye**), Halidiye formasyonu (**Teh**), Soğukçam formasyonu (**JKs**), Sultaniye metamorfiklerinin (**PTRS**) birimleri "**Yerleşilebilirlik Açısından Birinci Öncelikli Alanlar**" olarak değerlendirilmiştir.

Ancak bu alanlarda yapılacak alt ölçekli etüt çalışmalarında birimlerin rezidüel/altere zon kalınlığı ve altere/rezidüel zonun ve alttaki kaya seviyelerinin jeoteknik parametreleri belirlenerek bu alanların detaylı yerleşime uygunluk değerlendirmesi belirlenmelidir.

Bununla beraber sedimanter çökellerin, içerik bakımından yatay ve düşey yöndeki tane boyu bakımından heterojenliğe veya homojenliğe bağlı olarak gerçekleşen ince taneli malzemenin olduğu seviyelerde şişme ve taşıma gücü vb. zemin problemleriyle, yatay yöndeki değişim gösteren alanlarda farklı oturma gibi mühendislik problemleriyle karşılaşılacağı dikkate alınarak alt ölçekli planlarda bu riskler ayrıntılı irdelenerek yerleşime uygunluğu değerlendirilmelidir.

3.2. YERLEŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN İKİNCİ ÖNCELİKLİ ALANLAR

Bu kısma giren alanının büyük bir kısmı Pamukova'da Sakarya Nehrinin getirdiği alüvyon birimlerinden oluşmaktadır. Bu bölgelerde eğim %0-10 arasındadır. Bu kısımda yeraltı su seviyesi yüzeye oldukça yakındır. Alüvyon alanlarda deprem etkisi daha büyütülmüş olarak hissedilir. Deprem esnasında "sıvılaşma" beklenen alanlar bu kesimdedir.

Çalışma alanı içerisinde alüvyonların geniş yayılım gösterdiği alanlar düz olduğu için, yapılaşma ve alt yapı çalışmaları kolay gerçekleştirildiği için insanlar tarafından tercih edilmiştir. Pamukova ve Geyve ilçeleri bu bölgededir.

Bu nedenle Alüvyon, alüvyon yelpazesi ve yamaç molozu bulunan eğimi %10'a kadar olan alanların bataklık olmayan kısımları "**Yerleşilebilirlik Açısından İkinci Öncelikli Alanlar**" olarak sınıflandırılmıştır.

Alüvyon çökellerin, içerik bakımından yatay ve düşey yöndeki tane boyu bakımından heterojenliğe veya homojenliğe bağlı olarak gerçekleşen ince taneli malzemenin olduğu seviyelerde şişme ve taşıma gücü vb. zemin problemleriyle, yatay yöndeki değişim gösteren alanlarda farklı oturma gibi mühendislik problemleriyle karşılaşılabilen dikkate alınarak alt ölçekli planlarda bu riskler ayrıntılı irdelenerek yerleşime uygunluğu değerlendirilmelidir.

3.3. YERLEŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN ÜÇÜNCÜ ÖNCELİKLİ ALANLAR

Bu kısmı oluşturan alanlar, çalışma alanında bulunan jeolojik birimlerin hemen hemen tamamında görülmektedir.

Bu nedenle; Magmatik ve metamorfik, kireçtaşı birimlerinde eğimin yüksek olduğu (%45 üstü) muhtemel kaya düşmesi tehlikesi olan alanlardan, heyelan tehlikesi görülen alanlar, dolin yapıları görülen alanlar ile alüvyon birimlerinde bataklıkların görüldüğü alanlar "**Yerleşilebilirlik Açısından Üçüncü Öncelikli Alanlar**" olarak sınıflandırılmıştır.

Bu bölümlerde uygulama imar planları sırasında ayrıntılı jeolojik-jeoteknik etüt çalışmaları sonucunda, yerleşime uygunluk değerlendirilmeleri riskler göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

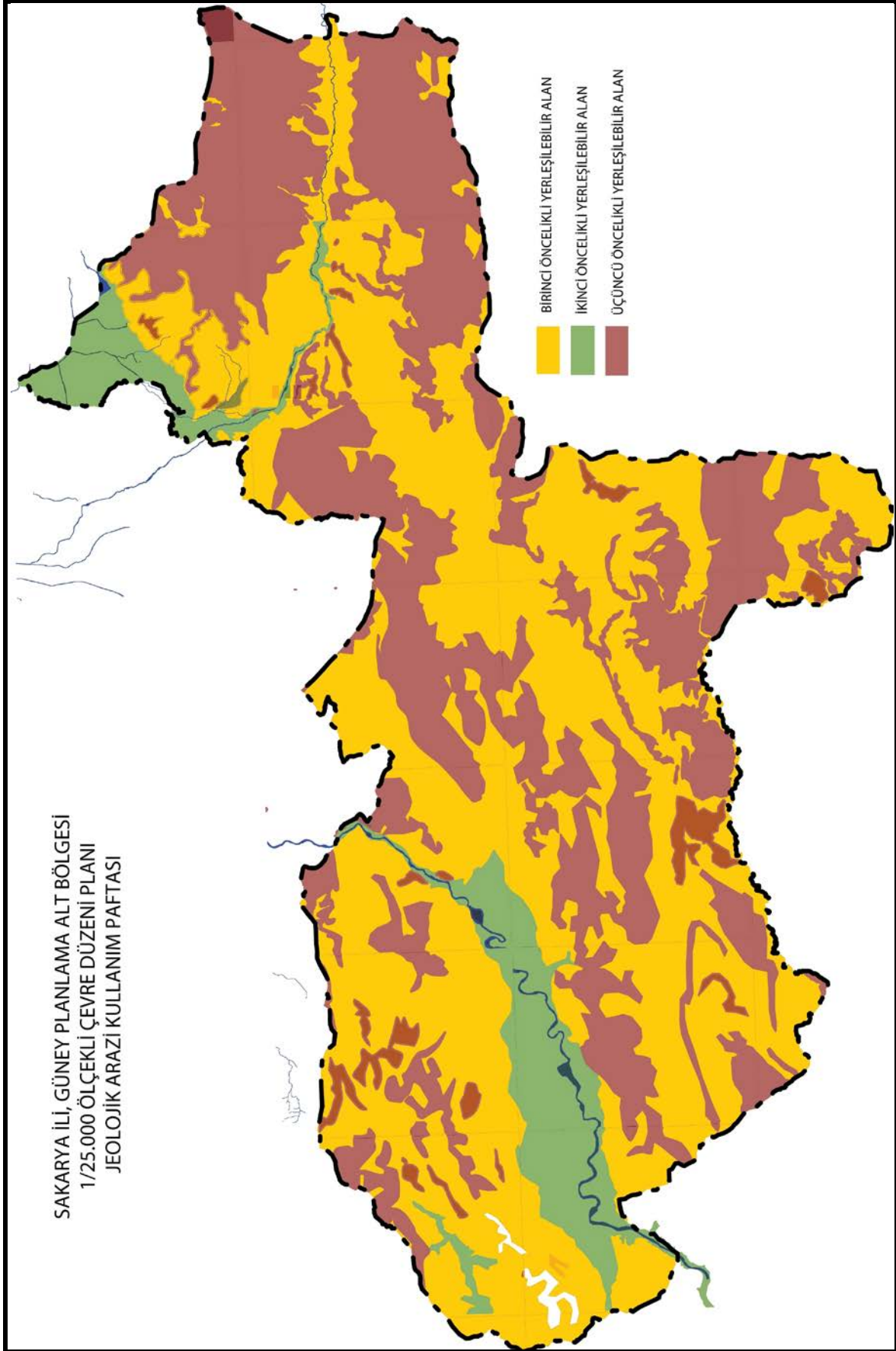
İnceleme alanı içinde çok sayıda Afete Maruz Bölge yer almakta olup bu alanlar Bölüm 3.2 başlığı altında liste halinde verilmiştir.

Sonuç olarak; İnceleme alanında alt ölçekli planların hazırlanması sırasında imar planlarına altlık teşkil edecek plana esas jeolojik-jeoteknik etütler doğrultusunda yerleşime uygunluk değerlendirilmesi yapılması gerekmektedir.

Ayrıca, il sınırı içerisinde birçok göl bulunmaktadır. Bu göl kenarlarında yapılacak olan imar planlarında 3621 sayılı kıyı kanununa uyulmalıdır. Bu göller yüzeysel kirlenmeye açık durumdadır. Bundan dolayı bu göller etrafında gölün büyüklüğüne ve kirlenmeye maruz kalmasına bağlı olarak koruma zonları belirlenmelidir.

Sakarya il genelinde yapılacak olan alt ölçekli planlama çalışmalarında ilgili kamu kuruluşlarının (DSİ, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı vb.) görüşleri alınmalı ve bu görüşler doğrultusunda çalışmalar yapılmalıdır.

Harita 2 : JEOLojİK ARAZİ KULLANIM PAFTASI

Tablo 16 : PLANLAMA ALANINDA BELİRLENEN DOĞAL EŞİKLER

DOĞAL EŞİKLER		
1. DERECE DOĞAL EŞİKLER	2. DERECE DOĞAL EŞİKLER	3. DERECE DOĞAL EŞİKLER
<p>Eğimi %40+ Olan Alanlar: Planlama alanı içerisinde genellikle tepe alanlarında eğimin %40 ve üzeri olduğu tespit edilmiştir.</p>	<p>Eğimi %25-40 Olan Alanlar: Eğimin %40'ı geçtiği alanlar ile alüvyon bölgeler arasında kalan alanlardır. Pamukova ilçesi merkezinden çepelere doğru giden alanlar bu eğim aralığındadır.</p>	<p>1.Derece eşikler yerleşilebilirlik analizini oluşturmada önemli yapay ve doğal eşikleri oluşturmada olup; eğimi %10-25 olan alanlar, çıplak kayalık arazi kumullar, yerleşim alanları, sanayi alanları, konut dışı kentsel çalışma alanlarını barındırmaktadır.</p>
<p>Göl, Gölet Ve Sulama Alanları: Alanda Açelya Yaylası Göleti, Akdoğan Göleti, Çine Göleti, Karagöl Yaylası Göleti, Kaya boğazı Göleti, Hüseyinli Göleti ile Ballıkaya Barajı ve Akçay Barajı gibi önemli sulak alanlar bu bölgede yer almaktadır.</p>	<p>Çok şiddetli erozyon alanları: Akyazı ilçesinin güneyindeki kısımlarda görülmektedir.</p>	
<p>Fay Hattı Ve Kıvrım Eksen: Planlama alanının kuzey kısmında Karapürçek tarafında eğim yoğunlaşmıştır. Yerleşilebilir alanlar Pamukova ilçesi içerisinde yer almaktadır.</p>	<p>Termal Turizm Kaynakları: Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen Taraklı ve Kuzuluk Termal Turizm Bölgeleri 2. Derece Doğal eşikleri oluşturur.</p>	
<p>Aktif Heyelan Alanları: Geyve'nin Doğusu ve Akyazı'nın güneyinde yoğunlaşmaktadır.</p>	<p>Karayolu: E5 otoyolu ile ilçeleri il merkezine bağlayan yollar yerleşmenin önemli eşiklerinden birini oluşturmaktadır.</p>	

Kaynak: Ofis Çalışması

Tablo 17: PLANLAMA ALANINDA BELİRLENEN YASAL EŞİKLER

YASAL EŞİKLER		
1.DERECE YASAL EŞİKLER	2.DERECE YASAL EŞİKLER	3.DERECE YASAL EŞİKLER
<p>Mutlak Tarım Arazileri: 1., 2., 3., Sınıf tarım toprağı ile sulanabilir alanlar olarak belirlenen alan Pamukova ve Geyve ilçe merkezi ile Akyazı'nın kuzey tarafında yoğunlaşmaktadır. Bunun yanı sıra Sakarya Nehri boyu çevresinde görülmektedir.</p>	<p>Çayır ve Meralar: Planlama alanının Pamukova'nın Merkez çevresinde ve Karapürçek ilçesinin güneyinde yoğunlaşmaktadır.</p>	<p>Sanayi Alanları: Planlama alanında Pamukova Ve Geyve ilçelerinde yer seçmiştir.</p>
<p>Özel Mahsul Alanları: Akyazı ilçe merkezinin güneyinde görülmektedir.</p>		
<p>Orman Alanı: Planlama alanında Pamukova, Akyazı ve Karapürçek ilçelerinin güneyinde ilçe merkezlerinin çevrelerinde yoğunlaşmıştır.</p>		
<p>Göl, Gölet ve Sulama Alanları: Alanda Açelya Yaylası Göleti, Akdoğan Göleti, Çine Göleti, Karagöl Yaylası Göleti, Kaya boğazı Göleti, Hüseyinli Göleti ile Ballıkaya Barajı ve Akçay Barajı gibi önemli sulak alanlar bu bölgede yer almaktadır.</p>		
<p>Enerji Nakil ve Doğalgaz Boru Hattı</p>	<p>Hızlı Tren Hattı: Planlama alanı mevcut demiryolu hatlarıyla ve projelendirilen hatlarla beraber önemli bir konumda bulunmaktadır. İstanbul-Ankara arası bağlantıyı sağlama Hızlı Tren hattı Pamukova ve Geyve ilçelerinden geçmektedir.</p>	<p>Termal Turizm Kaynakları: Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen Taraklı ve Kuzuluk Termal Turizm Bölgeleri 2. Derece Doğal eşikleri oluşturur.</p>
<p>Turizm Merkezi: Planlama alanı içerisinde Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen Taraklı ve Kuzuluk Termal Turizm Bölgeleri bulunmaktadır.</p>		
<p>1.Derece Doğal Sit Alanları: Taraklı Merkez Doğal Sit Alanı planlama alanı içerisinde bulunmaktadır.</p>		

Kaynak: Ofis Çalışması

Planlama alanının yerleşilebilirlik açısından incelenmesi için ayrıca resmi kurumlardan alınan görüşler ve arazi çalışmaları temel alınmıştır. Bu doğrultuda potansiyel arazi kullanım alanlarının mevcut arazi kullanımları ile karşılaştırılmasının yapılabilmesi için doğal ve yasal eşikler tespit edilmiş olup tabloda doğal ve yasal eşikleri derecelerine göre detaylı olarak verilmiştir.

Genel yerleşme deseni incelendiğinde; Sakarya İli doğudan Çam Dağı, güney ve güneydoğudan Samanlı Dağları, kuzeyden Karadeniz ile sınırlanmaktadır. Sakarya il merkezi ve çevre yerleşimleri Akova adıyla anılan düzlükte yer almaktadır. Yerleşilebilirlik açısından incelendiğinde; planlama alanının kuzeyi Sapanca, Arifiye, Karapürçek ve Akyazı ilçe merkezleri ile çevrelenirken kentsel yerleşimlerin dışında kalan bölgelerin genel olarak orman alanları ile çevrelendiği görülmektedir. Bu doğrultuda en önemli verileri tarım, orman alanları ile Sakarya Nehri ile kuru ve içme suyu taşıyan dereler oluşturmaktadır. Tarım alanlarından özellikle I., II. ve III. Sınıf topraklar ile sulanabilir alanların bulunduğu mutlak tarım arazileri ile orman mülkiyetinde kalan alanların öncelikli olarak korunması esastır.

İstanbul'un içme suyu ihtiyacını karşılayacak olan Melen Suyu Projesi'nde İSKİ yönetmeliği doğrultusunda koruma kuşaklarının belirlenmesi ve su taşıyan derelerin korunması gereklidir.

Doğal eşikler haricinde yasal eşiklerin belirlenmesi ve özellikle ilgili Bakanlıkça belirlenmiş olan özel statülü alanların ayrılması gereklidir.

Mevcut durumu incelemek ve gelişme alanları belirleyebilmek adına müdahale edilebilirlik tablosu oluşturulmuştur. Doğal ve yasal eşiklerin belirlenmesiyle birlikte müdahale edilemez, irdelenerek müdahale edilebilir ve müdahale edilebilir alanlar belirlenmiştir. Kriterlerin birbirleri ile çakıştığı bölgelerde müdahale edilemez alanların sıralamada öncelikli olarak belirlenmiş olup bunu sırası ile irdelenecek alanlar ve müdahale edilebilir alanlar takip etmektedir.

Tablo 18 : PLANLAMA ALANINDA MÜDAHALE EDİLEBİLİRLİK KRİTERLERİ

MÜDAHALE EDİLEMEZ ALANLAR	İRDELENEREK MÜDAHALE EDİLEBİLİR ALAN	MÜDAHALE EDİLEBİLİR ALAN
ORMAN ALANLARI	ÇAYIR VE MERALAR	DİĞER TARIM ALANLARI
MUTLAK TARIM ALANLARI	ÇOK ŞİDDETLİ EROZYON ALANLARI	YERLEŞİM ALANLARI
ÖZEL MAHSUL ALANLARI	EKOLOJİK ETKİLENME BÖLGESİ	SANAYİ ALANI
SİT ALANLARI	HIZLI TREN PROJESİ	KÜÇÜK SANAYİ ALANI
GÖL, GÖLET VE İÇME SUYU BARAJLARI	DEVLET VE İL YOLU	KONUT DIŞI KENTSEL ÇALIŞMA ALANI
SULAMA ALANI		TURİZM TESİS ALANI
FAY HATTI VE KIVRIM EKSENİ		
AKTİF HEYELAN ALANLARI		
ELEKTRİK VE DOĞALGAZ BORU HATLARI		
SULAK ALAN KORUMA BÖLGESİ		

Kaynak: Ofis Çalışması

- **Müdahale Edilemez Alanlar:**

Akyazı ve Karapürçek ilçelerinin güney tarafı ile Taraklı ilçe merkezi ve etrafında yoğunlaşmaktadır.

- **Müdahale Edilebilir Alanlar:**

Müdahale edilebilir alanları genellikle mevcut yerleşim alanları oluşturmaktadır.

- **İrdelenerek Müdahale Edilebilir Alan:**

Müdahale edilemeyen ve edilen alanlar haricinde kalan bölgelerdir. Özellikle ekolojik etkilenme tampon bölgesinde gelişmeye dikkat edilmelidir.

Planlama alanı için yapılan doğal, toplumsal, ekonomik ve fiziki yapı sentezleri doğrultusunda ortaya çıkan analizlerin sonuçlarına bakıldığında alanın doğal ve kültürel değerlere sahip olduğu ancak bu değerleri koruma-kullanma dengesini gözeterek ekonomik bir değer haline dönüştürülemediği görülmektedir. Bunun haricinde potansiyel arazi kullanım alanlarının mevcut arazi kullanımları ile karşılaştırılmasında, orman potansiyeli olan alanların değerlendirilmediği, tarım arazilerinin de amacı dışında kullanıldığı, I. sınıf tarım arazilerinin yapılaşmaya açıldığı sonucuna varılmaktadır. Planlama alanındaki kentsel nüfus artış oranı, özellikle son yıllarda yaşanan köyden kente göç olgusunun önemli göstergelerinden biridir.

Planlama alanında kentsel nüfus 1990 yılında %33'ünü oluştururken 2011 yılına gelindiğinde %50'ye kadar çıkmaktadır. Göç sonucu oluşan hızlı kentleşme genellikle plansız olmuş ve ilçelerin çevresindeki alanların zarar görmesine yol açmıştır. Özellikle Sakarya Nehri'nin taşkın sahası içerisinde, set kenarında plan dışı yapılaşmalar bulunmaktadır. Bu demografik baskılar ve endüstriyel faaliyetlerin hızla genişlemesi göllerin, nehirlerin ve diğer sulak alanların önemli ölçüde kirlenmesine neden olmuştur.. Ayrıca özellikle mutlak tarım arazilerinin yapılaşmaya açılmaması ve orman mülkiyetinde bulunan alanların korunması gereklidir. Bununla birlikte yapılaşmamış alanların doğal değerler doğrultusunda çevre yönetim programları oluşturularak planlanması gerekmektedir. Ayrıca kırsal yerleşim planlarının doğal değerler göz önünde bulundurularak ve köy yerleşim alanlarının gelişim stratejilerinin oluşturulması kırsal nüfusu yüksek bir yerleşme için öncelikli olarak planlanması gereken durumlarından biridir.

4. GELİŞME EĞİLİMLERİ

Türkiye'nin 2. derece gelişmiş iller kategorisinde yer alan Sakarya İli, İstanbul gibi geleneksel bölge merkezlerine komşu olan ard bölge il olarak tanımlanmakta olup geleneksel bölge merkezlerindeki sanayinin çevre illere yayılması ve bu doğrultuda sanayi ile hizmetler sektöründe yükseliş yaşanan il olarak belirtilmektedir. İlin İstanbul'a olan yakınlığı ve ulaşım kolaylıkları nedeniyle metropoliten bölge ile birebir etkileşim halinde olduğu görülmektedir. Bu durumu ekonomisi 1990'lı yıllara kadar tarım ve ticarete bağlı olarak gelişen ilin, 1990'lı yıllardan sonra sanayi ağırlıklı gelişme sürecine girmesinin sebeplerini açıklamaktadır.

Kamu ve özel yatırımlar incelendiğinde öncelikli sektörün ulaşım ve sanayi sektörü olduğu görülmekte olup bu doğrultuda sanayi sektörünün ateşleyici sektör olacağı düşünülmektedir. Küçük Sanayi Sitesi'nin kurulması Pamukova ve Geyve ilçeleri açısından önemli bir gelişme eğilimi olarak görülmektedir.

Sanayi yatırımları içerisinde özellikle Pamukova ve Geyve ilçelerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Özel sanayi yatırımlarının ilçede yer seçmesi, küçük sanayi sitesinin kurulması, demiryolu ve karayolu ulaşım projelerinin ilçelerden geçmesi düşünüldüğünde planlama alanının ekonomik yapısının gelişimi açısından önemli bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Planlama alanının gelişimini etkileyecek olan bir diğer sektörü de turizm oluşturmakta olup sahip olduğu Taraklı ve Kuzuluk Termal alanları ön plan çıkmaktadır. Bunun yanı sıra Kuzuluk kış turizmi açısından önemli bir potansiyeldir. Ayrıca planlama alanının kırsal kimliği göz önünde bulundurulacak olursa kırsal turizmin geliştirilmesi açısından uygun bir ildir. Doğal kaynakların zenginliği nedeniyle organik tarım ve eko-turizm potansiyelinin yüksek olması il ekonomisi açısından önemli bir potansiyel olarak görülmektedir.

Doğal ve kültürel değerler ile kamu ve özel yatırımların ekonomik yapı üzerindeki gelişmeleri tetiklemesi doğrultusunda istihdamdaki artışa paralel olarak nüfusun artması beklenmektedir. Bu süreçte nüfus projeksiyonlarının getirdiği nüfus artışına ek olarak kamu ve özel yatırımlar doğrultusunda istihdama paralel nüfus gelmesi hem kırsal alandaki göçü durdurmakta hem de kentsel alandaki nüfusun artmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla planlı bir şekilde kentsel gelişme alanlarının açılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Planlama alanında gelişmeyi sağlayan çalışma ve barınma alanları; planlama alanında bulunmayan ancak alanı etkileyen turizm merkezleri ve sanayi bölgeleri ile ilişkili sistematik detaylı olarak incelenmiştir.

4.1. KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

4.1.1. GEYVE KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Sakarya İli Geyve ilçesi sınırları içerisinde bulunan Küçük Sanayi Sitesi yaklaşık 46 hektardır. Küçük Sanayi Sitesi bünyesinde 100 işyeri, 180 kişi barındırmaktadır. Planlama alanının merkezi konumunda bulunan Geyve ilçesinde bulunan Küçük Sanayi Sitesi özel sanayi yatırımcılarının da dikkatini çekmektedir.

4.2. TURİZM ALANLARI VE MERKEZLERİ

4.2.1. YAYLA VE KAYAK TURİZMİ ALANLARI

Yayla turizm merkezi planlama alanında 12 farklı yerde bulunmaktadır. Bu nedenle bölge özellikle yayla turizmi için önemli bir potansiyeldir. Yayla turizmi için potansiyel oluşturabilecek alanlar Akyazı'nın güneyinde yoğunlaşmıştır.

Kuzuluk Termal Turizm merkezinin batı tarafında Ahmediye ve Alağaç köyleri yakınlarında önerilen kayak turizmi için yeterli teknik şartları sağlayan potansiyel alanlar bulunmaktadır. Kayak Turizmi için cazibe merkezi olacak bu alan kuzey batıda Kartepe'nin kayak turizmi konusunda ki yükünü hafifletecektir.

4.2.2. TERMAL TURİZM MERKEZLERİ

16.12.2006 tarih ve 26378 sayılı resmi gazetede ilan edilen Sakarya Akyazı-Kuzuluk Termal Turizm Merkezi'ne ait 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 26.05.2009 tarihli 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu'nun 7.maddesine göre onaylanmıştır.

20.01.2013 tarih ve 28534 sayılı resmi gazetede ilan edilen Sakarya Taraklı Termal Turizm Merkezi'ne ait planlama kararları Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yürütülecektir.

Bölge ekonomisine önemli katkılarda bulunan Kuzuluk Termal Turizm merkezi ile birlikte, Taraklı Termal Turizm Merkezi'de bölgenin tam anlamıyla turizm merkezi olma potansiyelini göstermiştir.

5. PROJEKSİYONLAR

5.1. KENTSEL NÜFUS PROJEKSİYONLARI

Nüfus projeksiyonları kapsamında,

- Mevcut nüfus gelişimi,
- Mevcut İmar Planları,
- Mevcut Çevre Düzeni Planı, göz önüne alınarak yapılmıştır.

3 ilçe merkezinin tamamı ile Karapürçek ve Akyazı ilçelerinin bir kısmını kapsayan 7 belde merkezi ile 83 köy yerleşmesini kapsayan planlama alanında 2011 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre toplam nüfus 109.731 kişi olarak belirlenmiştir. Bu durumda kentsel nüfus toplam nüfusun %48,8'ini, kırsal nüfus ise %51,2'sini oluşturmaktadır.

Bu amaçla 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı nüfus hesaplamaları yapılırken;

- İl düzeyinde kırsal, kentsel nüfus,
- İlçe düzeyinde kırsal, kentsel nüfus,
- Belediyeler kapsamında kırsal, kentsel nüfus gelişimi,
- Planlama alanındaki kırsal, kentsel nüfus gelişimi, dikkate alınarak hesap edilmiştir.

5.1.1. DOĞAL NÜFUS ARTIŞ ATAMALARI

Planlama alanı içerisinde sınırı bulunan kentsel ve kırsal yerleşim alanlarına ait nüfus projeksiyon hesapları matematiksel yöntemler kullanılarak yapılmıştır. Bu yöntemle göre 1990-2000-2010 ve 2011 yılları olmak üzere toplamda 4 yıl veri girdisi olarak kullanılmış ve sonucun daha sağlıklı olması adına onar yıllık aralıklar yakalanmaya çalışılmıştır. 1990 yılı nüfusu 2000 yılı nüfusu ile 1990 yılı nüfusu veri olarak kabul edilerek bulunmuştur. Elde edilen nüfus verilerinin ardından doğrusal, logaritmik, bileşik faiz ve üstel fonksiyon yöntemleri ile nüfus projeksiyon hesapları yapılmış olup 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı çerçevesinde değerlendirmeler yapılarak ve ekonomik yatırımlar göz önünde bulundurularak nüfus kabulleri belirlenmiştir. Planlama alanına ait kentsel nüfus ilçe ve belde merkezleri ayrı ayrı hesaplanarak ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 19 : PLANLAMA ALANI İLÇELERİ KIR -KENT NÜFUSLARI

	1990			2000			2010			2011		
	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR	TOPLAM	KENT	KIR
AKYAZI	68071	19331	48740	77536	23192	54344	83191	41369	41882	83497	41738	41759
GEYVE	41331	13405	27926	44907	17318	27589	48846	20941	25905	46892	21317	25575
KARAPÜRÇEK	9286	3211	6075	11073	4186	6887	12326	7351	4975	12311	7388	4923
PAMUKOVA	21023	10088	10935	24072	13200	10872	26640	16037	10603	26978	16566	10412
TARAKLI	11099	5193	5906	9212	4146	5066	7337	2983	4354	7272	2997	4275
TOPLAM	150810	51228	99582	166800	62069	104758	178340	88681	87719	176950	90006	86944

Tablo 20 : YILLARA GÖRE İLÇELERİN NÜFUS PROJESİYONU

PAMUKOVA İLÇESİ KIRSAL NÜFUS PROJESİYONU						PAMUKOVA İLÇESİ KENTSEL NÜFUS PROJESİYONU						PAMUKOVA İLÇESİ TOPLAM NÜFUS PROJESİYONU					
YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA
2015	10.522	10.561	10.522	10.520	10.531	2015	18.033	17.587	18.008	17.524	17.786	2015	28.275	28.230	28.265	28.044	28.204
2020	10.441	10.478	10.441	10.437	10.449	2020	20.276	19.067	20.220	19.012	19.644	2020	30.010	29.653	29.989	29.449	29.775
2025	10.361	10.395	10.361	10.354	10.368	2025	22.800	20.554	22.707	20.499	21.640	2025	31.852	30.075	31.818	30.853	31.999
2030	10.281	10.312	10.281	10.271	10.286	2030	25.637	22.041	25.498	21.986	23.791	2030	33.807	32.497	33.759	32.257	33.080
GEVYE İLÇESİ KIRSAL NÜFUS PROJESİYONU						GEVYE İLÇESİ KENTSEL NÜFUS PROJESİYONU						GEVYE İLÇESİ TOPLAM NÜFUS PROJESİYONU					
YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA
2015	25.424	25.669	25.423	25.400	25.479	2015	23.442	22.883	23.412	22.825	23.141	2015	50.938	50.652	50.929	50.725	50.811
2020	24.953	25.164	24.951	24.895	24.990	2020	26.241	24.767	26.175	24.709	25.473	2020	53.120	52.931	53.101	52.604	52.839
2025	24.490	24.659	24.487	24.389	24.506	2025	29.374	26.651	29.264	26.593	27.971	2025	55.395	54.410	55.366	54.482	54.913
2030	24.035	24.153	24.032	23.884	24.026	2030	32.882	28.535	32.718	28.477	30.653	2030	57.768	56.289	57.727	56.361	57.036
AKYAZI İLÇESİ KIRSAL NÜFUS PROJESİYONU *						AKYAZI İLÇESİ KENTSEL NÜFUS PROJESİYONU *						AKYAZI İLÇESİ TOPLAM NÜFUS PROJESİYONU *					
YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA
2015	40.364	43.781	40.358	40.168	41.168	2015	50.275	44.016	50.089	46.879	47.815	2015	87.493	87.733	87.471	86.971	87.417
2020	38.901	42.066	38.890	38.453	39.578	2020	61.099	49.525	60.648	52.388	55.915	2020	92.018	91.513	91.971	90.751	91.563
2025	37.491	40.352	37.476	36.739	38.014	2025	74.253	50.035	73.432	57.898	65.154	2025	96.777	95.293	96.703	94.531	95.826
2030	36.132	38.637	36.112	35.024	36.476	2030	90.239	60.544	88.911	63.407	75.775	2030	101.781	99.073	101.679	98.311	100.211
TARAKLI İLÇESİ KIRSAL NÜFUS PROJESİYONU						TARAKLI İLÇESİ KENTSEL NÜFUS PROJESİYONU						TARAKLI İLÇESİ TOPLAM NÜFUS PROJESİYONU					
YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA
2015	4.037	3.940	4.034	3.966	3.994	2015	2.602	2.454	2.597	2.431	2.521	2015	6.623	6.394	6.616	6.397	6.507
2020	3.743	3.552	3.738	3.578	3.653	2020	2.270	1.901	2.261	1.878	2.078	2020	5.978	5.454	5.966	5.456	5.713
2025	3.470	3.164	3.464	3.190	3.322	2025	1.980	1.349	1.969	1.326	1.656	2025	5.396	4.513	5.376	4.516	4.951
2030	3.217	2.776	3.210	2.802	3.001	2030	1.727	796	1.714	773	1.253	2030	4.871	3.573	4.850	3.575	4.117
KARAPÖRÇEK İLÇESİ KIRSAL NÜFUS PROJESİYONU *						KARAPÖRÇEK İLÇESİ KENTSEL NÜFUS PROJESİYONU *						KARAPÖRÇEK İLÇESİ TOPLAM NÜFUS PROJESİYONU *					
YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA	YILLAR	ÜSSEL YÖNTEM	EN KÜÇÜK KARELER YÖN.	BİLEŞİK FAİZ YÖNTEMİ	ARİTMETİK ARTIŞ YÖN.	ORTALAMA
2015	4.740	5.245	4.739	4.700	4.856	2015	9.088	7.948	9.048	8.386	8.617	2015	13.237	13.193	13.231	13.086	13.187
2020	4.516	4.970	4.514	4.425	4.606	2020	11.234	8.983	11.137	9.241	10.194	2020	14.216	13.953	14.202	13.846	14.054
2025	4.302	4.695	4.299	4.150	4.362	2025	13.888	10.018	13.707	10.456	12.018	2025	15.267	14.713	15.244	14.606	14.958
2030	4.099	4.420	4.095	3.875	4.122	2030	17.169	11.053	16.872	11.491	14.146	2030	16.396	15.473	16.363	15.366	15.900

* AKYAZI VE KARAPÖRÇEK İLÇELERİNİN SADECE BİR BÖLÜMÜ PLANLAMA ALANINA GİRMEKTEDİR.

Kaynak: Ofis Çalışması

Planlama alanında bulunan yerleşmelerin 2030 plan dönemi sonunda matematiksel yöntemler ile hesaplanan nüfus projeksiyon hesaplarına bakıldığında kentsel nüfusun hızla artmaya devam ettiği görülmekle birlikte ilçelerden sadece Taraklı ilçesinin nüfus kaybedeceği yönünde bir projeksiyon sonucu oluşmuştur.

5.1.2. ÖNEMLİ YATIRIMLARIN GETİRECEĞİ İŞGÜCÜ VE NÜFUS ATAMALARI

Planlama alanında özellikle birçok sayıda Küçük Sanayi Sitesi, Sanayi Alanı ve özel sanayi yatırımlarının bulunması, doğal nüfus artış atamalarının haricinde gelebilecek ek nüfusun olacağını göstermektedir.

07.01.2010 tarihinde onaylanan Sakarya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda Pamukova ve Geyve ilçelerinde Küçük Sanayi Alanı belirlenmiştir.

Tablo 21 : SAKARYA İLİ'NDE 2030 PLAN DÖNEMİ SONUNDA İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (KİŞİ)

SEKTÖRLER	2000		EK İSTİHDAM		2030
	KİŞİ	%	KİŞİ	KİŞİ	%
TARIM	163.540	52	28.423	191.963	33
SANAYİ	39.649	13	89.618	129.267	22
HİZMETLER	111.564	35	151.880	263.444	45
TOPLAM	314.753	100	269.921	584.674	100

Kaynak: Sakarya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Planlama alanı içerisinde önerilen Küçük Sanayi Sitesi;

- Geyve'de 1 adet,
- Taraklı' da 1 adet,

Planlama alanı içerisinde önerilen sanayi alanı;

- Pamukova'da,
- Geyve'de önerilen sanayi alanları bulunmaktadır.

Planlama alanı içerisinde Taraklı ve Akyazı ilçelerini etkileyen Taraklı ve Kuzuluk Turizm Merkezleri bulunmakta olup bu alanlarda plan yapma ve/veya yaptırma ve onama yetkisi Kültür ve Turizm Bakanlığı'na aittir. Bu doğrultuda Taraklı ve Akyazı ilçe merkezlerinde 2030 yılı nüfus kabulü belirlenirken 2009 yılında turizm merkezi içerisinde kalan nüfus ile turizm merkezi dışında kalan nüfus oranları korunmuştur. Bu sonuç doğrultusunda Taraklı ilçe merkezinde turizm merkezi dışında kalan alanlarda nüfus kabulü 10.000 kişi, Akyazı ilçe merkezinde ise turizm merkezi dışında kalan alanlarda nüfus kabulü 65.000 kişi olarak belirlenmiştir. Akyazı ilçesinin bir bölümü planlama alanı içerisine girmektedir. Bu doğrultuda planlama alanı içerisinde belirlenen kentsel nüfus kabulünde turizm merkezleri içerisinde bulunan nüfus kabulü plan yapma yetkisi göz önünde bulundurulduğundan dolayı eklenmemiş olup plan hükümlerinde de nüfus kararları bölümünde turizm merkezi dışında kalan nüfus kabulleri belirlenmiştir.

Tablo 22 : PLANLAMA ALANI İÇERİSİNDE KALAN İLCELERİN PLAN KAPASİTELERİ

PAMUKOVA İLÇESİ PLAN KAPASİTESİ NÜFUS HESABI (MEVCUT)										GEYVE İLÇESİ PLAN KAPASİTESİ NÜFUS HESABI (MEVCUT)													
NİZAMI	ALAN	TAKS	KAMS	MINİMUM PARSEL BÜYÜKLÜĞÜ	DAİRE	AİLE	KULANIM ALANI M ²	PARSEL SAYISI	TOPLAM İNŞAAT ALANI	DAİRE SAYISI	NÜFUS	NİZAMI	ALAN	TAKS	KAMS	MINİMUM PARSEL BÜYÜKLÜĞÜ	DAİRE	AİLE	KULANIM ALANI M ²	PARSEL SAYISI	TOPLAM İNŞAAT ALANI	DAİRE SAYISI	NÜFUS
E-0.80 (ÖNERİ)	4,478.48	-	0.8	-	120	4	-	-	3,582,792	30	119	A-2 (MEVCUT)	93,138.07	0.4	0.8	-	120	4	-	74,508.836	621	2,484	
E-1.20 (ÖNERİ)	235,586.45	-	1.20	-	120	4	-	-	282,703.74	2,356	9,423	A-3 (MEVCUT)	852,492.32	0.4	0.8	-	120	4	-	681,983.86	5,088	22,738	
E-1.60 (ÖNERİ)	835,983.20	-	1.60	-	120	4	-	-	1,337,573.12	11,146	44,586	B-3 (MEVCUT)	48,418.81	0.4	0.8	-	120	4	-	39,533.45	329	1,318	
E-2.00 (ÖNERİ)	786.53	-	2.00	-	120	4	-	-	1,573.06	13	52	A-2 (ÖNERİ)	359,184.00	0.4	0.8	-	120	4	-	327,847.52	3,063	4,248	
B-3 (ÖNERİ)	204,118.04	0.5	1.50	-	120	4	-	-	306,177.06	2,551	10,206	A-3 (ÖNERİ)	932,590.13	0.4	0.8	-	120	4	-	746,672.10	6,237	20,869	
B-4 (ÖNERİ)	57,114.58	0.5	2.00	-	120	4	-	-	114,226.16	952	3,868	B-2 (ÖNERİ)	2,665.65	0.4	0.8	-	100	4	-	2,132.36	21	86	
B-5 (ÖNERİ)	2,231.46	0.5	2.00	-	120	4	-	-	4,462.90	37	149	BL-2 TİCARET	0	C	0	0	0	0	0	0	0	0	
E-1.20 (MEVCUT)	116,512.51	-	1.20	-	120	4.00	-	-	142,215.01	1,185	4,741	TOPLAM	0	C	0	0	0	0	0	0	0	0	55,734
E-1.60 (MEVCUT)	53,267.43	-	1.60	-	120	4.00	-	-	85,227.89	710	2,891	TOPLAM	0	C	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E-2.00 (MEVCUT)	1,304.86	-	2.00	-	120	4.00	-	-	2,609.72	22	87	TOPLAM	0	C	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B-2 (MEVCUT)	39,959.77	0.50	1.00	-	120	4.00	-	-	39,599.77	333	1,332	TOPLAM	0	C	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B-3 (MEVCUT)	689,344.24	0.50	1.50	-	120	4.00	-	-	1,034,016.36	8,617	34,467	TOPLAM	0	C	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B-4 (MEVCUT)	167,459.36	0.50	2.00	-	170	4.00	-	-	334,918.72	2,791	11,164	E-0.80	19,841.51	-	0.80	-	120	4	-	5952.453	50	198	
B-5 (MEVCUT)	4,323.11	0.50	2.50	-	120	4.00	-	-	10,807.78	90	360	E-0.50	352,132.71	-	0.50	-	120	4	-	176,666.36	1467	5869	
TOPLAM											123,335	E-0.60	107,572.84	-	0.60	-	120	4	-	84,143.70	528	2,151	
												E-1.00	33,422.83	-	1.00	-	120	4	-	33,422.83	279	1,114	
												E-1.00 K	106,040.15	0.50	0.50	-	120	4	-	51,020.09	442	1,767	
												TOPLAM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11.1

Tablo 23 : PLANLAMA ALANI 1/25.000 ÖLÇEKLİ NÜFUS KABULLERİ

İLÇELER	GÜNEY SAKARYA 1/25.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI NÜFUS KABULLERİ (2025)	GÜNEY SAKARYA 1/25.000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI NÜFUS KABULLERİ (2030)
PAMUKOVA	60.000	65.000
GEYVE	80.000	85.000
TARAKLI	20.000	20.000
*AKYAZI	36.000	40.000
*KARAPÜRÇEK	800	1000

*BU İLÇELERİN PLANLAMA ALANI İÇERİSİNE TAMAMI GİRMEMEKTEDİR.

Kaynak: Ofis Çalışması

Planlama alanı için 2030 yılı nüfus kabulü incelenmiştir. Kentsel nüfus olarak Pamukova, Geyve ve Taraklı ilçelerinin tamamı Akyazı ve Karapürçek ilçelerinin bir kısmını kapsayan planlama alanında 2030 yılı nüfus kabulü 211.000 kişi olarak belirlenmiştir.

Sakarya 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı dikkate alınarak hazırlanan nüfus projeksiyonlarında ilçelere göre nüfus projeksiyonları şu şekilde oluşturulmuştur;

- **Pamukova:** Nüfus projeksiyon yılı 2025 olan 1/100.000 Çevre Düzeni Planı'nda kent nüfusu 40.000, kır nüfusu 15.000, toplam nüfusu 55.000 olan Pamukova İlçesi'nin, projeksiyon yılı 2030 olan Güney Sakarya 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda toplam nüfusu 65.000 olarak belirlenmiştir.
- Yapılan 4 ayrı istatistikî nüfus projeksiyonu hesaplama yöntemi (üssel yöntem, en küçük kareler yöntemi, birleşik faiz yöntemi, aritmetik artış yöntemi)ne göre Pamukova ilçesi toplam ortalama 2025 nüfusu 31.399, 2030 nüfusu 33.080'dir.
- İlçenin güney planlama bölgesindeki gelişme hızı, ilçeye ekonomik ve işgücü anlamında katkı sağlayacak Öneri Sanayi Alanı, ilçenin gelişiminde önemli rol oynayacaktır. Nüfus projeksiyonunda bu işlevler dikkate alınmıştır.
- **Geyve:** Nüfus projeksiyon yılı 2025 olan 1/100.000 Çevre Düzeni Planı'nda kent ve kır nüfusu 35.000, toplam nüfusu 70.000 olan Geyve İlçesi'nin, projeksiyon yılı 2030 olan Güney Sakarya 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda toplam nüfusu 85.000 olarak belirlenmiştir.
- Yapılan 4 ayrı istatistikî nüfus projeksiyonu hesaplama yöntemi (üssel yöntem, en küçük kareler yöntemi, birleşik faiz yöntemi, aritmetik artış yöntemi)ne göre Geyve ilçesi toplam ortalama 2025 nüfusu 54.913, 2030 nüfusu 57.036'dır.
- İlçe güney planlama bölgesinin nüfusu en fazla olan ilçesidir. 1/1000 Uygulama İmar Planı'nda nüfus kapasitesi diğer ilçelere göre daha düşük olan Geyve ilçesinde Eşme altı mevkiinde yeni kentsel gelişme alanları önerilerek artan nüfusa yerleşim yerleri planlanmıştır. İlçenin gelişimi, işgücü ve yeni yerleşimlerin getireceği nüfus dikkate alınarak nüfus projeksiyonu yapılmıştır.
- **Taraklı:** Nüfus projeksiyon yılı 2025 olan 1/100.000 Çevre Düzeni Planı'nda kent ve kır nüfusu 10.000, toplam nüfusu 20.000 olan Taraklı İlçesi'nin, projeksiyon yılı 2030 olan Güney Sakarya 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda toplam nüfusu 20.000 olarak belirlenmiştir.
- Yapılan 4 ayrı istatistikî nüfus projeksiyonu hesaplama yöntemi (üssel yöntem, en küçük kareler yöntemi, birleşik faiz yöntemi, aritmetik artış yöntemi)ne göre Taraklı ilçesi toplam ortalama 2025 nüfusu 4.951, 2030 nüfusu 4.217'dir.
- İlçenin 1990 yılından 2011 yılına kadar olan nüfusu on yıllık dönemlerde sürekli düşüş göstermiştir. (Bkz: Tablo19) Bu nedenle ilçede yeni kentsel gelişim alanı önerilmemiş kentsel ve kırsal nüfusları göçünün engellenmesi hedeflenmiştir. Taraklı Turizm Termal Tesis Alanı ilçenin işgücü ve ekonomik anlamda kalkınmasına katkı sağlayacak, nüfus göçünü engelleyecek potansiyele sahiptir.

- **Akyazı:** Nüfus projeksiyon yılı 2025 olan 1/100.000 Çevre Düzeni Planı'nda kent nüfusu 65.000 ve kır nüfusu 60.000, toplam nüfusu 135.000 olan Akyazı İlçesi'nin, projeksiyon yılı 2030 olan Güney Sakarya 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda planlama alanına giren toplam nüfusu 40.000 olarak belirlenmiştir.
- Yapılan 4 ayrı istatistikî nüfus projeksiyonu hesaplama yöntemi (üssel yöntem, en küçük kareler yöntemi, birleşik faiz yöntemi, aritmetik artış yöntemi)ne göre Akyazı ilçesi toplam ortalama 2025 nüfusu 95.826, 2030 nüfusu 100.211'dir.
- İlçenin tamamı planlama alanına girmemektedir. Planlama alanına giren kısmının 2011 mevcut nüfusu 28.339'dur. İlçenin planlama alanına giren kısmında bulunan Kuzuluk Termal Tesisleri hem ilçe hem de planlama bölgesi açısından önemli bir turizm potansiyelidir. Bunun yanında ilçede önerilen kayak turizm merkezi ilçeye olan cazibenin yükselmesini ve nüfusun ilçede artmasını sağlayacaktır. Nüfus projeksiyonunda bu işlevler dikkate alınmıştır.
- **Karapürçek:** Nüfus projeksiyon yılı 2025 olan 1/100.000 Çevre Düzeni Planı'nda kent ve kır nüfusu 20.000, toplam nüfusu 40.000 olan Karapürçek İlçesi'nin, projeksiyon yılı 2030 olan Güney Sakarya 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda planlama alanına giren toplam nüfusu 1000 olarak belirlenmiştir.
- Yapılan 4 ayrı istatistikî nüfus projeksiyonu hesaplama yöntemi (üssel yöntem, en küçük kareler yöntemi, birleşik faiz yöntemi, aritmetik artış yöntemi)ne göre Karapürçek ilçesi toplam ortalama 2025 nüfusu 14.958, 2030 nüfusu 15.900'dir.
- İlçede sadece Ahmediye köyü planlama alanı sınırına girmektedir. Köyün mevcut nüfusu 250 kişidir. Yıllara göre nüfus projeksiyonu incelendiğinde Karapürçek nüfusunun 1990 yılından 2011 yılına kadar olan nüfus dağılımı baz alındığında ilçede sürekli nüfus artışının olduğu saptanmıştır. Bu nedenle Ahmediye Köyü'ne kentsel gelişme alanı verilmemiş sabit nüfus artış hızında 2030 yılı nüfusu 1000 kişi olarak belirlenmiştir.

5.2. SEKTÖREL PROJeksiYONLAR

5.2.1. SEKTÖRLERE GÖRE İSTİHDAM DAĞILIMI

Sakarya İl bütününde en baskın sektör %52 istihdam oranı ile tarım sektörüdür. Türkiye ortalaması %48 olan tarım sektörünün il genelinde yüksek çıkması ilin tarım ve tarıma dayalı sektörlerde uzmanlaşabileceğinin göstergesidir. Tarım sektöründen sonra ikinci büyük sektör olarak %35 değer ile hizmetler, son olarak da %13 oran ile sanayi sektörü gelmektedir. Bu oranlar dâhilinde gerçek aktivite oranı 0.42 oranında çıkmaktadır. Sakarya ilinde 2008 yılı ekonomik sektörlerin ağırlık durumuna bakıldığında %24 ile tarım sektörü en güçlü sektördür.

Tablo 24 : SAKARYA İLİNDE EKONOMİK SEKTÖRLERİN AĞIRLIK DURUMU

SEKTÖRLER	% (TÜİK GSMH) 2008
Tarım	24
Ticaret	19,2
Sanayi	18,2
Ulaştırma- Haberleşme	14
Hizmet	9,2
İnşaat	5,1
Diğer	10,3

Kaynak: SATSO, İktisadi Rapor, 2011

Marmara bölgesinde ise sanayi sektörünün tartışılmaz bir üstünlüğü vardır. Tarım sektörü Marmara bölgesinin bir ili olan Sakarya'da hizmetler sektörünün arkasından gelen itici bir güç konumundadır.

Sakarya ilinde istihdam edilenlerin sayısında 1980-1990 döneminde artma, son on yılda ise azalma görülmektedir. 1980-2000 döneminde istihdamın sektörel yapısında bazı değişimler olmuştur. Bu dönemde, toplam istihdam içinde en yüksek paya sahip olan tarım sektöründe çalışanların payı sürekli azalmıştır. Tarım sektöründen sonra toplam istihdam içinde en yüksek paya sahip olan hizmet sektörünün payı ise sürekli olarak artmıştır. İnşaat sektöründe istihdam edilenlerin payı son onbeş yılda, sanayi sektöründe istihdam edilenlerin payı ise son on yılda artış göstermiştir. 1980- 2000 döneminde, inşaat, hizmet ve sanayi sektörlerinde istihdam edilen nüfus sırasıyla % 136,4, %83,8 ve %56,7 oranında artarken, tarım sektöründe istihdam edilen nüfusta değişim olmamıştır.

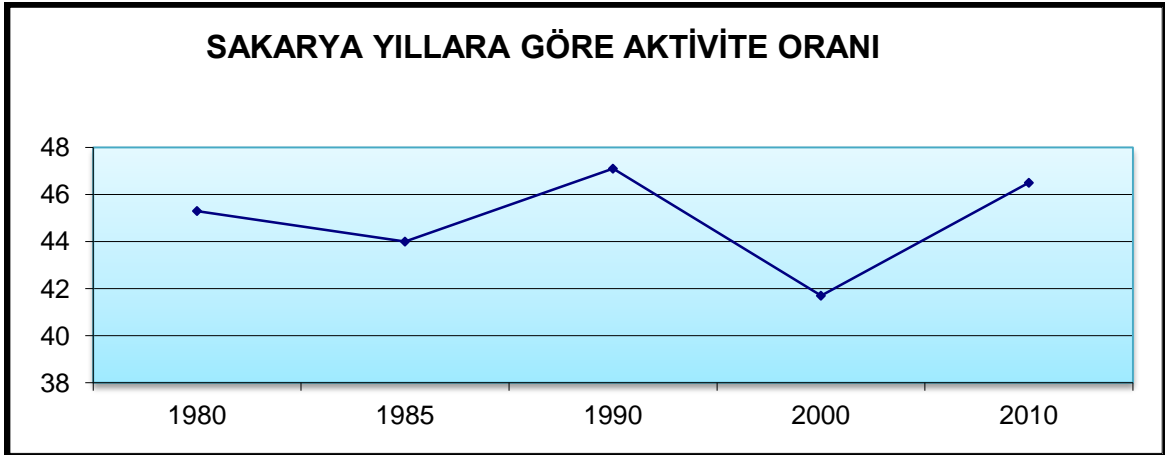
İşgücünün istihdamı açısından bakıldığında; 1980 yılında İl genelindeki istihdam 248 764 iken, 2000 yılında yüzde 126 artışla 314 903'ye yükselmiştir. İl genelinde istihdamın sektörlere göre dağılımı aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Sektörler; Tarım, Sanayi ve Hizmetler sektörü olarak üç ana kategoride incelenmiştir.

Tablo 25 : SAKARYA'DA ÇALIŞAN SAYISI VE AKTİVİTE ORANI

	NÜFUS	ÇALIŞAN SAYISI	AKTİVİTE ORANI
1980	548 747	248 764	45,3
1985	610 500	268 662	44
1990	683 061	322 109	47,1
2000	756 168	314 903	41,6
2010	872 872	405 885	46,5

Kaynak: TÜİK Nüfus Sayımı, 2000, s.44, 54, 2010

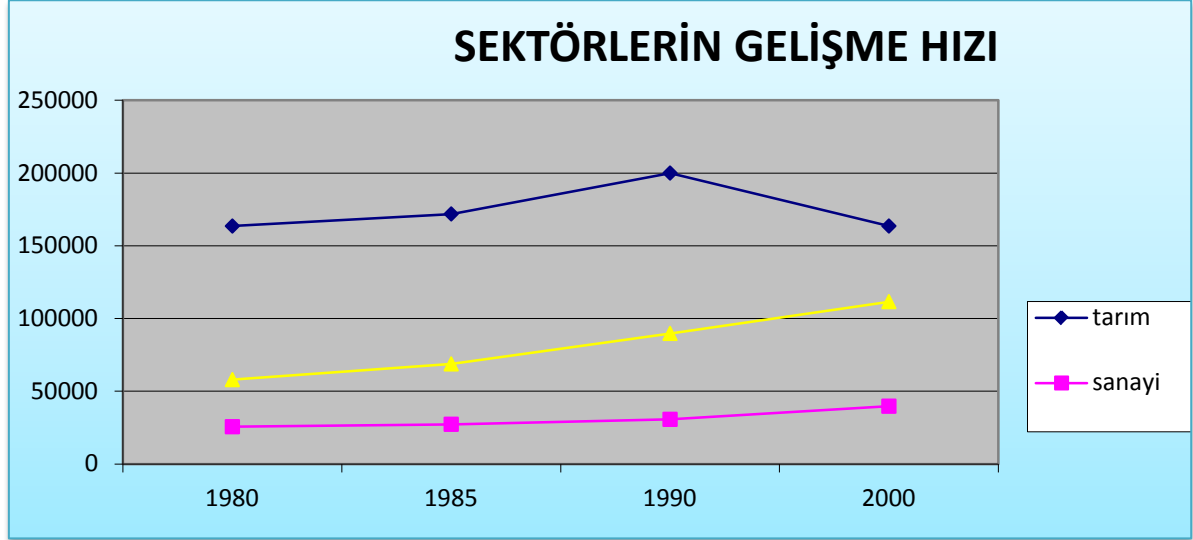
Grafik 1 : SAKARYA YILLARA GÖRE AKTİVİTE ORANI

Kaynak: TÜİK Nüfus Sayımı, 2000, s.44, 54

Aşağıdaki grafiklerde; 1980 yılından 2000 yılına kadar geçen süreçte sektörlerin gelişimi görülmektedir.

Grafik 2 : SEKTÖRLERİN GELİŞME HIZI

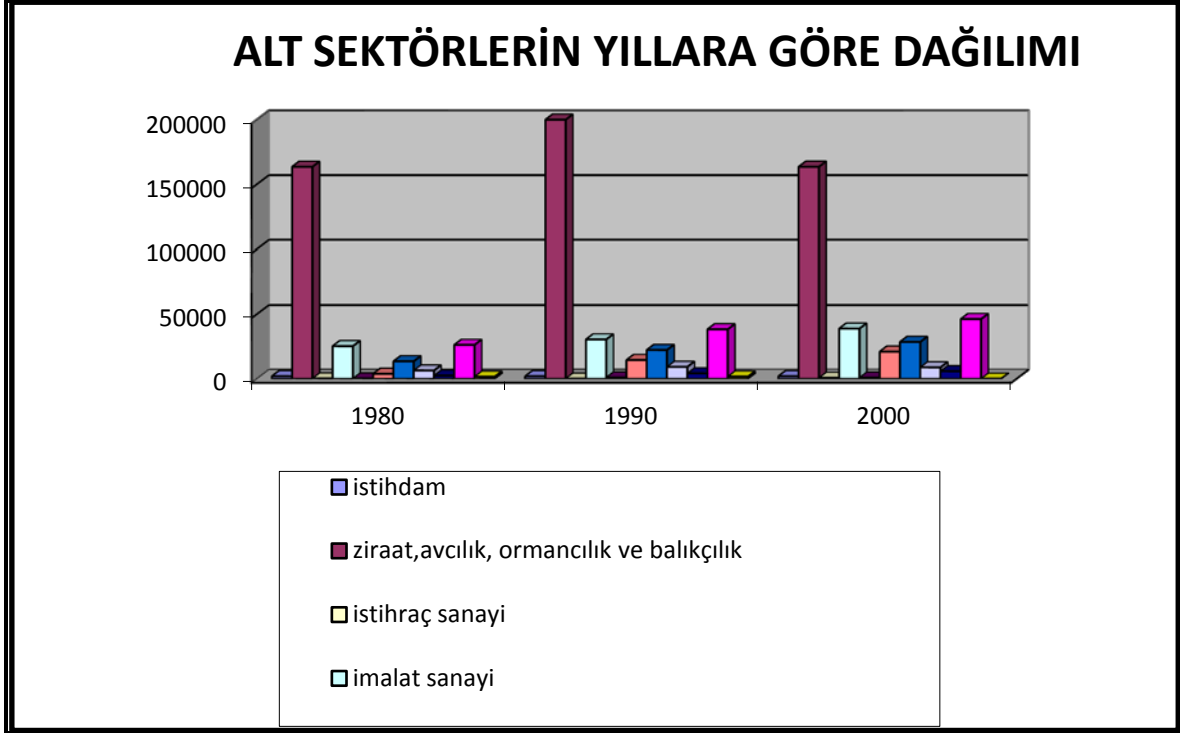
Kaynak: TÜİK Genel Nüfus Sayımı,1990, 2000

Tablo 26 : ALT SEKTÖRLERİN YILLARA GÖRE GELİŞİMİ

İSTİHDAM	1980	1985	1990	2000
ZİRAAT,AVCILIK, ORMANCILIK VE BALIKÇILIK	163528	171848	199949	163540
İSTİHRAÇ SANAYİ	307	258	221	778
İMALAT SANAYİ	25290	27017	30442	38871
ELEKTRİK, GAZ VE SU	309	398	1087	951
İNŞAAT VE BAYINDIRLIK İŞLERİ	3905	8171	14545	21047
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET, LOKANTA VE OTELLER	13555	18428	22314	28539
ULAŞTIRMA HABERLEŞME VE DEPOLAMA	6446	6996	9234	8893
MALİ KURUMLAR, SİGORTA TAŞINMAZ MALLARA AİT İŞLER VE KURUMLARI.	2517	3019	4216	5911
TOPLUM HİZMETLERİ SOSYAL VE KİŞİSEL HİZMETLER	26223	31756	38326	46223
İYİ TANIMLANMAMIŞ FAALİYETLERİ	1684	771	1775	150
TOPLAM	248764	268662	322109	314903

Kaynak: TÜİK Genel Nüfus Sayımı,1990, 2000

Grafik 3 : ALT SEKTÖRLERİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI

Kaynak: TÜİK Genel Nüfus Sayımı, 1990, 2000

Tablo 27 : TOPLAM İSTİHDAMIN KARŞILAŞTIRMALI SEKTÖREL PAYLARI 2010 (%)

SEKTÖRLER	SAKARYA	TÜRKİYE	DOĞU (TR42)	MARMARA
TARIM		24,6	15,3	
SANAYİ		20,5	39,2	
HİZMETLER		54,9	45,5	

Kaynak: TÜİK 2000 Genel Nüfus Sayımı, TÜİK, HHİİ, 2002

Genel olarak istihdamın sektörel payları içinde tarım sektöründe istihdamın en az olduğu bölge Marmara Bölgesi'dir. Oysa bu bölge içinde Sakarya'nın tarım istihdamı payı ağırlıklı olarak sürmektedir. Sakarya'da 1980-2000 yılları arasındaki gelişme içinde tarım sektörü çalışanları payının azalmış, buna karşılık hizmetler ve sanayi sektörünün payı artmıştır. Sakarya istihdamı tarım ve tarım dışı istihdama göre ayırımına göre benzer sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. 1980-2000 döneminde tarım sektörü istihdamı aleyhine bir eğilim göstermektedir.

Toplam içinde Tarım istihdamı %66'dan %52'ye inerken, toplam içinde Tarım-dışı İstihdam % 34 den % 48'e çıkmaktadır.

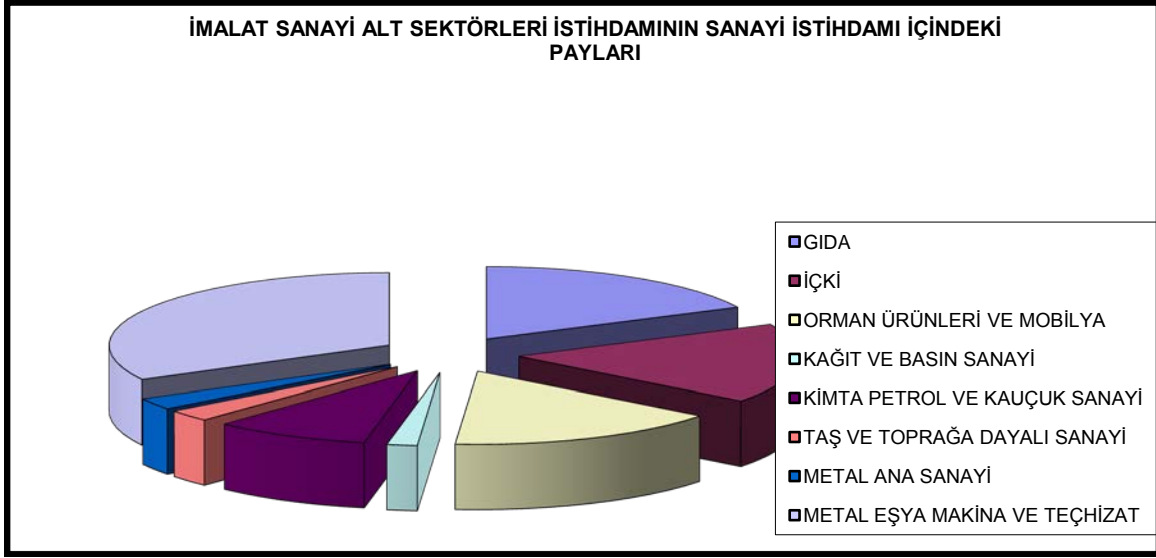
Ancak zaman içinde ekili/ dikili alanlarda meydana gelen daralma tarımsal üretimdeki düşme ile birlikte düşünüldüğünde sanayi ve hizmetler istihdamı lehine bir gelişme olarak düşünülebilir.

Tablo 28 : İMALAT SANAYİ ALT SEKTÖRLERİ İSTİHDAMININ SANAYİ İSTİHDAMI İÇİNDEKİ PAYLARI

GIDA İÇKİ VE TÛTÛN SAN.	17,3
DOKUMA GİYİM, DERİ SAN	17,3
ORMAN ÜRÜNLERİ VE MOBİLYA	15,4
KÂĞIT VE BASIN SAN.	1,7
KİMYA, PETROL VE KAÜÇUK SAN	8,8
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI SAN.	2,5
METAL ANA SANAYİ	2,5
METAL EŞYA MAKİNE VE TEÇHİZAT	32
DİĞER	1,5
TOPLAM	100

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımı 2000,s.176

Grafik 4 : İMALAT SANAYİ ALT SEKTÖRLERİ İSTİHDAMININ SANAYİ İSTİHDAMI İÇİNDEKİ PAYLARI

Sakarya'da tarım istihdamının sanayi yerine hizmetler sektörüne doğru kayma eğilimi daha yüksek gözükmektedir.

5.2.2. SAKARYA İLİNDE İSTİHDAMIN NİTELİKLERİ

Sakarya ili, Türkiye sanayi sektörü sıralamasında 22. ve GSYİH bakımından 24. sırada yer almaktadır. İlin GSYİH içindeki Payı %1.11 ve gelişme hızı % 37,7'dir. İlde kişi başına düşen GSYİH Miktarı 5.219 dolardır. Sakarya'nın 2008 yılı ithalatı 1.709.117 \$, ihracatı ise 2.907.352\$ olup ihracatın ithalatı karşılama oranı %170,1'dir. İldeki işsiz sayısı 18.359'dur. 2008 yılı itibarıyla ilimizde 3.775 işyerinde toplam 50.379 kişilik istihdam kapasitesi bulunmaktadır.

İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması çalışmasına göre Sakarya ili Düzey 2 Kocaeli Alt Bölgesi içinde Kocaeli, Yalova, Bolu ve Düzce illeri ile birlikte yer almaktadır. 81 il içinde 23. sırada yer alan Sakarya ili, bu özelliği ile içinde bulunduğu Düzey-2 Kocaeli kademesinde Kocaeli, Yalova, Bolu illerinden sonra dördüncü gelişmiş ildir.

Tablo 29 : YILLARA GÖRE İŞSİZLİK GÖSTERGELERİ

	2006	2007	2008	2009
BAŞVURULAR	7.812	10.062	17.233	16.170
AÇIK İŞLER	1.592	2.421	2.944	1.894
İŞE YERLEŞTİRİLENLER	1.088	2.232	2.714	1.612
KAYITLI İŞSİZLER	14.629	10.823	18.408	25.795

Kaynak: İş Kurumu Genel Müdürlüğü

Tablo 30 : 2009 YILI SAKARYA İLİ İŞSİZLİK RAKAMLARI

YIL İÇİNDE YAPILAN BAŞVURU			YIL İÇİNDE İŞVERENE YAPILAN TAKDİM			YIL İÇİNDE İŞE YERLEŞTİRME		
ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
11.191	4.979	16.170	14.701	3.757	18.458	1.178	434	1.612

Kaynak: İş Kurumu Genel Müdürlüğü

Tablo 31 2009 YILI SAKARYA İLİ İŞSİZLİK RAKAMLARI

	KAYITLI İŞGÜCÜ			KAYITLI İŞSİZLER		
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM
SAKARYA	21.656	7.212	28.868	19.110	6.685	25.795

Kaynak: İş Kurumu Genel Müdürlüğü

5.3. GELİR DÜZEYİ, GELİRLERLE İLGİLİ ENDEKSLER, GELİR DAĞILIMI, İŞSİZLİK VE MARJİNAL SEKTÖR

Sakarya ekonomik yönüyle, Türkiye ekonomisinin geliştirilmesi ve ona yeni ivmeler kazandırılmasında aktif bir gücü temsil etmektedir. Ülke ve bölge ekonomisinin gelişmesine, ihracat yönüyle döviz girdisi sağlanması ve sanayi altyapısının güçlenmesine sağladığı katkılarla Sakarya ekonomik açıdan büyük bir dinamizm sergilemektedir.

Tablo 32 : GELİŞMİŞLİK ENDEKSLERİNE GÖRE KADEMELİ İL GRUPLARI

1.DERECE GELİŞMİŞ İLLER	2.DERECE GELİŞMİŞ İLLER	3.DERECE GELİŞMİŞ İLLER	4.DERECE GELİŞMİŞ İLLER
İSTANBUL	ESKİŞEHİR	BİLECİK	KASTAMONU
ANKARA	ANTALYA	EDİRNE	ÇORUM
İZMİR	TEKİRDAĞ	ZONGULDAK	GİRESUN
KOCAELİ	ADANA	ÇANAKKALE	ARTVİN
BURSA	İÇEL	ISPARTA	ERZİNCAN
	MUĞLA	MANİSA	SİVAS
	AYDIN	UŞAK	AKSARAY
	BALIKESİR	KONYA	K.MARAŞ
	KIRLARELİ	GAZİANTEP	BARTIN
	KAYSERİ	HATAY	TOKAT
	DENİZLİ	SAKARYA	ÇANKIRI
		BOLU	SİNOP
		BURDUR	ORDU
		KIRIKKALE	ERZURUM
		KÜTAHYA	DİYARBAKIR
		NEVŞEHİR	YOZGAT
		ELAZIĞ	ŞANLIURFA
		TRABZON	
		SAMSUN	Ve diğer iller
		KIRŞEHİR	5.DER.KAL.İLLER
		RİZE	
		MALATYA	
		AMASYA	
		KARAMAN	
		AFYON	
		NİĞDE	

Kaynak: DPT 2004

Türkiye’de, İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması sonucunda Sakarya merkez ilçeler olarak da bilinen Adapazarı, Arifiye, Erenler ve Serdivan ilçeleri merkez ilçe adı altında ikinci derecede gelişmiş ilçeler grubunda 20. sırada, Sapanca ilçesi ikinci derece gelişmiş ilçeler grubunda ve 57. sıradadır. Taraklı ilçesi dördüncü derecede olup diğer ilçeler üçüncü derece gelişmiş ilçeler grubundadır.

Tablo 33 : SAKARYA İLÇELERİ'NİN TÜRKİYE'DEKİ İLÇELERE GÖRE GELİŞMİŞLİK SEVİYESİ

İLÇE	872 İLÇE İÇİNDE GELİŞMİŞLİK SIRASI	GELİŞMİŞLİK GRUBU
MERKEZ(ADAPAZARI, ERENLER, ARİFİYE, ERENLER)	20	2
AKYAZI	234	3
FERİZLİ	225	3
GEYVE	271	3
HENDEK	243	3
KARAPÜRÇEK	326	3
KARASU	263	3
KAYNARCA	449	3
KOCAALİ	345	3
PAMUKOVA	193	3
SAPANCA	57	2
SÖĞÜTLÜ	299	3
TARAKLI	505	4

Kaynak: DPT 2004

Tablo 34 : SAKARYA İLÇELERİ İŞSİZLİK ORANI VE SEKTÖRLERE GÖRE ÇALIŞAN ORANLARI(%)

	İŞSİZLİK ORANI	TARIM SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLAR ORANI	SANAYİ SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLAR ORANI	HİZMETLER SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLAR ORANI
MERKEZ(ADAPAZARI, ERENLER, ARİFİYE, ERENLER)	10.45	23,67	19.12	54,65
AKYAZI	3.22	67,65	11.44	20,91
FERİZLİ	5.44	62,46	7.83	29,71
GEYVE	3.71	69,00	10.94	20,06
HENDEK	5.70	65,89	9.92	24,19
KARAPÜRÇEK	4.54	68,55	11.51	19,94
KARASU	6.73	71,38	4.53	24,08
KAYNARCA	1.07	79,18	6.22	14,60
KOCAALİ	7.75	76,54	3.60	19,86
PAMUKOVA	5.32	60,33	10.15	29,53
SAPANCA	8.76	38,06	17.03	44,92
SÖĞÜTLÜ	4.35	67,64	7.68	24,68
TARAKLI	4.58	76,41	5.89	17,70

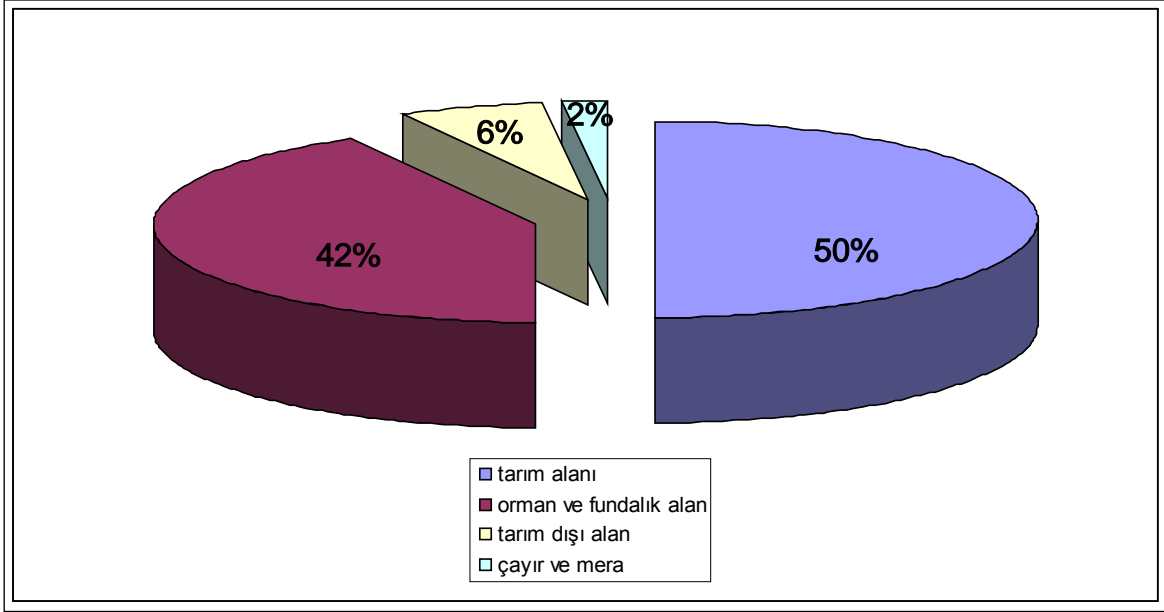
Kaynak: DPT İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması, 2004, s.198

5.4. TARIM-MADENCİLİK-SANAYİ VE HİZMETLER SEKTÖRLERİNİN EKONOMİK FAALİYET KOLLARINDA AYRINTILI İNCELEME SONUCUNDA SEKTÖREL GELİŞME POTANSİYELİ, ÜRETİM KAPASİTESİ VE İŞGÜCÜ TALEBİ KONULARINDA SEKTÖREL YAPI ANALİZLERİ

5.4.1. TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖRÜ

Sakarya ili toplam 482,100 hektarlık alanı kapsamakta olup, bu alanın 241,050 hektarlık kısmı tarım topraklarıdır. Bu da toplam alanın yaklaşık %50'sidir. Bu toprakların 91,599 hektarında (% 38) sulu, 149,451 hektarında da (% 62) kuru şartlarda bitkisel üretim yapılmaktadır.

Grafik 5 : SAKARYA ARAZİNİN NİTELİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI, 2011

Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

Ülke genelinde tarım sektörü; 2009 yılı verilerine göre GSMH içinde %8'lik payla inşaat, ticaret, sanayi sektörleri arasında üçüncü sırada yer almakta iken, diğer sektörler karşısında sanayinin tartışılmaz üstünlüğü görülen Marmara bölgesinin bir ili olan Sakarya'da ise %24'lük pay ile ilk sırada yer alarak sanayiye kaynak aktaran itici bir güç konumundadır. İlimiz ekonomisi içerisinde tarım sektörü önemli bir paya sahiptir. 2010 yılında bir işletme başına düşen GSH 39.342 TL'dir. İşletmelerdeki ortalama fert sayısının 5,5 olduğu varsayıldığında fert başına düşen GSH 7.153 TL olmaktadır.

Tarımsal üretim değeri bu yılın cari fiyatlarına göre 2 milyar 341 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu değer sektörler göre dağılımına baktığımızda %51,5'lük bir payla hayvansal üretim ilk sırada yer almaktadır. Bunu %28,5'lik oranla meyve üretimi, %14'lük oranla tarla bitkileri üretimi ve %5,8'lik oranla sebze üretimi izlemektedir.

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere tarımsal üretim değerinde 2010 yılına göre %11'lik bir artış olmuştur.

İlin güneyinde yer alan ilçelerimizde sebzeçilik ve çeşitli meyveler, orta kesimde başta mısır olmak üzere tarla ziraatı ve sebzeçilik, kuzeye gidildikçe fındığın öne çıktığı görülmekle birlikte il genelinde hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır (Kaynak: www.sakarya.gov.tr).

Tablo 35 : SAKARYA İLİNDEKİ TARIM ARAZİLERİNİN DAĞILIMI, 2011

TARIM ALANLARI	HEKTARI	(%)
TARLA ARAZİSİ	103,077	42
SEBZE ARAZİSİ	8,436	3,4
MEYVE ARAZİSİ	6,850	2,8
FINDIK	69,084	28,2
BAĞ	3,935	1,6
ZEYTİN	477	0,2
KAVAK	10,450	4,3
DİĞER AMAÇLI KULLANIM	43,047	17,5
TOPLAM	245,356	100

Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

Tablo 36 : SAKARYA İLİ TARIMSAL VERİLER, 2011

VERİ	MİKTAR	BİRİM
TARIM ALANI	245,356	HEKTAR
BÜYÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI	142,316	ADET
KÜÇÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI	47,292	ADET
BROİLER ET ÜRETİMİ	100,699,940	ADET/YIL
BEYAZ ET ÜRETİMİ	186,295	TON/YIL
KIRSAL NÜFUS BAŞINA	6	81 İL/SIRA
FINDIK ALANI	690,846	DEKAR
MISIR EKİLİŞ ALANI	18,416	HEKTAR
YEM BİTKİSİ EKİLİŞLERİ	25,694	HEKTAR
SUNİ TOHURLAMA MİKTARI	57,136	ADET
TARIMSAL KALKINMA	138	ADET
SÜS BİTKİLERİ ALANI	13,000	DEKAR
SULANAN ALAN	20,000	HEKTAR
BAĞ ALANI	3,935	HEKTAR
ZEYTİN AĞAÇ SAYISI	245,080	ADET
ARIKOVANI SAYISI	56,658	ADET
BAL ÜRETİMİ	523	TON
GIDA ÜRETEN İŞYERİ SAYISI	619	ADET

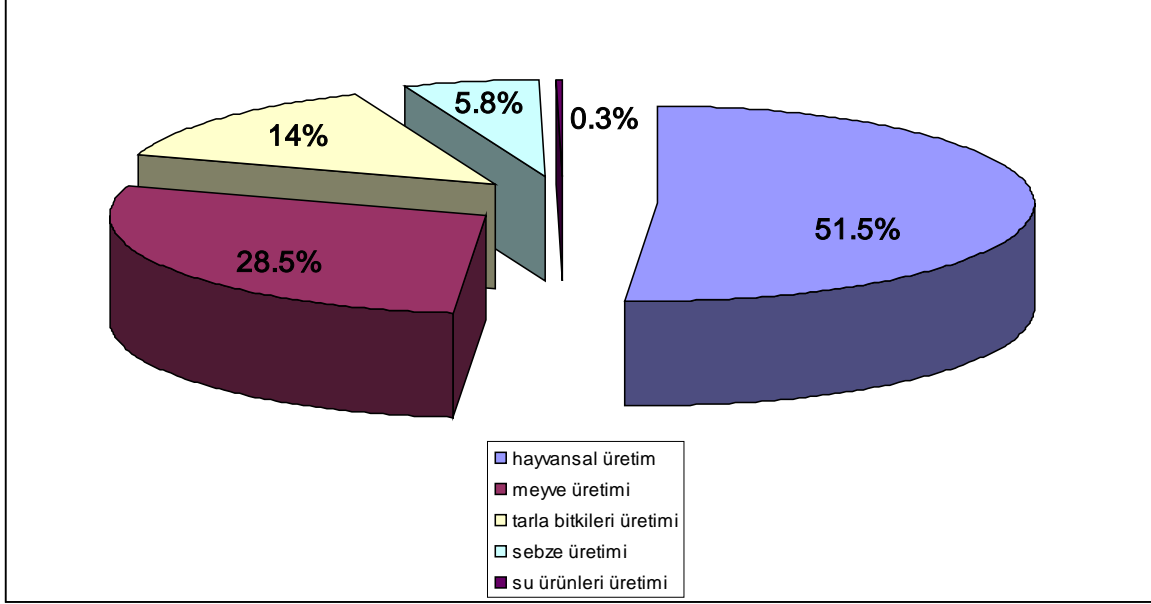
Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

Tablo 37 : SAKARYA İLİ GAYRİSAFİ ÜRETİM DEĞERİNİN DAĞILIMI, 2011

ÜRETİM	ÜRETİM DEĞERİ (TL) 2011	(%) ORANI
HAYVANSAL ÜRETİM	1,205,983,542	51,5
MEYVE ÜRETİMİ	666,250,000	28,5
TARLA BİTKİLERİ ÜRETİMİ	327,054,350	14
SEBZE ÜRETİMİ	134,703,400	5,8
SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ	7,701,688	0,3
TOPLAM	2,341,696,080	100

Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

Grafik 6: SAKARYA İLİ TARIMSAL GSMH'NİN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI, 2011

Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

İlin 2011 yılı GSMH tarım sektörü verilerine göre hayvansal üretim %51,5'lik bir pay almaktadır. Meyve üretimi % 28.5, tarla bitkileri üretimi %14, sebze üretimi %5.8 ve su ürünleri üretimi %0.3'lük oranla ilin tarım sektörü GSMH içindeki payını almaktadır.

İl Genelinde Bitkisel Üretim

Arazilerin küçük ve parçalı olması ilin tarımsal geleceğinde sebzeçilik sektörünü ön plana çıkarmaktadır. 1995 yılından bu yana uygulanan projeli faaliyetlerle yoğunlaştırılan eğitim ve yayım çalışmaları sonucunda üreticilerde açık ve örtü altı sebze kültürünün gelişmesi; ekim alanları, çeşitlilik ve üretimde kayda değer artışlar getirmiştir.

Tarım alanlarının % 42'sinde tarla tarımı yapılmakta, bu alanın % 47'sinde üretilen mısır, ekim alanları açısından olduğu gibi endüstride kullanımı açısından da önemli bir yer almaktadır. İlin tarımsal üretiminin önemli ürünlerinden olan fındık toplam tarım alanlarının %28'sinde üretilmektedir. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %15'i, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %51'i kadardır. İl genelinde üretim payı olarak % 3 gibi küçük bir paya sahip olan bağcılık sektörü, özellikle Geyve ve Pamukova ilçelerinde önemli ölçüde çiftçi ailesinin asli geçim kaynağıdır. İlde toplam tarım yapılan alan 245. 356 hektar olup tarla tarımından geriye kalan 8.436 ha. alanda sebzeçilik, 6.850 ha. alanda meyvecilik, 69.084 ha. alanda fındık yetiştiriciliği ve 3.935 hektarlık alanda bağcılık, 10.450 ha. alanda kavakçılık, 477 hektar alanda ise zeytincilik yapılmaktadır. İlin tarımsal yapısı polikültür bir özellik göstermekte, işlenen tarım alanlarında en fazla tarla bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır (Kaynak: www.sakarya.gov.tr).

Tablo 38: SAKARYA İLİ TARIMSAL İSTATİSTİKLER (TARLA BİTKİLERİ), 2011

ÜRÜNLER	EKİM ALANI(DA)	ÜRETİM(TON)	VERİM(KG)
MISIR	481,164	508,008	1050
BUĞDAY	138,504	64,423	351
ARPA	47,420	14,823	313
ŞEKER PANCARI	11,344	66,000	5818
FİĞ	52,678	36,022	684
YONCA	36,605	47,832	1341
AYÇİÇEĞİ	34,344	6,081	177
PATATES	2,005	5,982	2983
KURU FASULYE	1,545	420	272
TÜTÜN	719	149	207
KORUNGA	930	927	995

Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

İlde uygulanan tarla tarımında ağırlıklı olarak yer alan ürünler arasında, mısır ile münavebe bitkisi olarak buğday, endüstri bitkilerinden şeker pancarı ile ayçiçeği, yumrulu bitkilerden patates ve yem bitkilerinden yonca sayılabilir. Buğday, mısır, şekerpancarı ve ürünlerde ilimizdeki verim, Türkiye ortalamasının üzerindedir. Tarla bitkileri üretim değerinin ilçeler üzerinden dağılımını incelendiğinde 2011 yılı verilerine göre %21,98'lik pay ile birinci sırada Adapazarı ilçemiz, %15'lik pay ile Akyazı, %13,38'lik pay ile Kaynarca ve %10'luk pay ile Söğütü ilçelerimiz sıralanmaktadır.

Mısır: Mısır ekim alanı 2010 yılında 492.331 dekar olup üretim miktarı 507.111 ton'dur, 2011 yılında ekim alanı 484.164 dekar, üretim miktarı ise 508.008 ton olarak gerçekleşmiştir. Mısır insan gıdası ve hayvan yemi olarak kullanılmasının yanı sıra sanayide de alkol, ispirto, yağ, irmik vs. gibi ürünlerin üretiminde hammadde olarak kullanılmaktadır. Mısır ekimi Adapazarı, Akyazı, Söğütü ve Ferizli ilçelerinde ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Ülke ihtiyaçları ve taleplerin karşılanması bakımından, ekimi ilk ürün ve ikinci ürün şeklinde yapılan mısır üretiminde, ağırlığı ilk ürün ekilişlerinin teşkil ettiği görülmektedir. İkinci ürün mısır ekilişleri ise silajlık yem yapımında ve "haşlamalık, kebablık" tabir edilen şekilde değerlendirilmektedir.

Buğday: İlde taban arazilerde olduğu gibi meyilli arazilerde de üretimi yapılabilen buğday münavebede yer almaktadır. Buğday ekilişlerinin tamamı ekmeklik çeşitlerdir. Üretici, sertifikalı tohumluk kullanımı ile birlikte ekim, dikim, bakım, mücadele ve hasat teknikleri gibi pek çok konuda yeterli bilgiye sahiptir. Kullanılan buğday tohumlukları ortalama üç yılda bir değiştirilmekte ve yenilenmektedir. 186.402 dekar alanda ekilişi yapılan buğdaydan 2010 yılında 56.732 ton üretim sağlanmıştır. 2011 yılı üretim alanı 138.504 dekar olup 62.623 ton ürün elde edilmiştir. Buğday ekilişi Geyve İlçesi başta olmak üzere sırasıyla; Kaynarca, Adapazarı, Taraklı ilçelerinde yapılmaktadır.

Şeker Pancarı: Şeker pancarı tarım ürünleri içinde birim alandan fazla gelir getiren bitkilerin arasında yer alır. Ayrıca önemli bir ön bitki (münavebe bitkisi) etkisine sahip olması nedeniyle toprak verimliliğinin yükselmesini dolayısı ile kendinden sonra ekilecek bitkilerin veriminin artmasını sağlar. İlde şeker pancarı tarımı Adapazarı Şeker Fabrikası'na bağlı sözleşmeli üretim şeklinde yapılmaktadır. Şeker pancarı, yan ürünlerinin tamamı değerlendirilen bir bitki olmasının yanı sıra, üretim ve işleme periyodu içinde kullanılan

girdiler ile birçok sektörde dolaylı olarak katma değeri artırıcı önemli bir rol oynamaktadır. Şeker pancarının yan ürünlerinden yaş küspe hayvan yemi olarak değerlendirilirken melas da yem sanayinde ve diğer sanayilerde (gıda, ispirto, beton) kullanılmaktadır. Şeker pancarının yan ürünü olan yaş pancar posası ve melas ile pancarın baş ve yaprak kısmı, hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. Bu yan ürünlerin kolay temin edilebilir ve ucuz olması, hayvancılığın gelişmesine yardımcı olmakta ve bu kesime ek gelir kaynağı yaratmaktadır. 2010 yılında İlde 39.751 dekar alanda şeker pancarı ekilmiş, 209.763 ton ürün alınmıştır. 2011 yılı üretim alanı 11.344 dekar olup 66.000 ton üretim olmuştur. Şeker pancarı ekilişi Adapazarı ilçesi başta olmak üzere sırasıyla; Akyazı, Söğütü, Ferizli, Pamukova, Erenler ilçelerinde yapılmaktadır.

Ayçiçeği: İlde 2010 yılında 32.050 dekar alanda ekilen ayçiçeğinden toplam 5.640 ton ürün elde edilmiştir. 2011 yılında ise üretim alanı ise 34.344 dekar olup 6.081 ton ürün alınmıştır. Hibrit tohumluk kullanımı %90'lara varan ayçiçeğinin en fazla üretildiği ilçe Kaynarca'dır.

Yem Bitkileri: İlde hayvan beslenmesinde önemli bir yeri olan yem bitkilerinde özellikle silajlık mısır, yonca, fiğ ve korunga ekilişleri dikkat çekmektedir. 10 Mayıs 2000 tarihli Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Kararname ile Yem Bitkileri üretimi destekleme kapsamına alınmıştır. Bu uygulamanın başlaması ile ilimizde yem bitkileri üretiminde önemli artışlar olmuştur. 2011 yılında yem bitkileri ekilişi toplam 25.694 hektardır (Kaynak: www.sakarya.gov.tr).

Tablo 39: SAKARYA İLİ TARIMSAL İSTATİSTİKLER (MEYVECİLİK), 2011

MEYVELER	MEYVE VEREN AĞAÇ	ÜRETİM
ARMUT	151,732	8,321
AYVA	624,780	33,332
ELMA	427,630	31,366
T.HURMASI	15,938	635
ERİK	176,597	8939
KİRAZ	400,741	4,215
ŞEFTALİ	274,785	8,211
VİŞNE	75,815	2,871
CEVİZ	113,023	4,563
FINDIK OCAĞI	33,902,320	56,866
BAĞ (DA)	39,345	51,970
ÇİLEK (DA)	2593	10,766

Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

İlde meyvecilik denildiğinde, Geyve, Pamukova, Taraklı, Sapanca ve Serdivan ilçelerimizde elma, armut, ayva, kiraz ve vişne, diğer ilçelerimizde de fındığın hâkim ekilişleri görülmektedir. Meyve üretim değerinin 2011 yılı verilerinin ilçeler üzerinden dağılımı incelendiğinde Geyve %18,20'lik pay ile birinci sırada, Pamukova ilçemiz %16,46'lık pay ile ikinci sırada, %16'lık pay ile Kocaali ilçemiz üçüncü sırada yer almaktadır.

Fındık: İlde kayıtlı toplam 690.840 dekar fındık alanı mevcut olup, 2010 yılı rekoltesi 108.150 ton olmuştur. 2011 yılı üretimi 56.866 ton dur. Rekolteadaki görülen bu keskin düşüşün sebebi, 2010 yılı hasat sonrası dönemde oluşan erkek çiçeklerin hava sıcaklıklarının yüksek seyretmesi sebebiyle kuruması, kış mevsimi sıcaklık değerlerinin ortalamasının üzerinde seyretmesi, 2011 yılı ilk altı ayında havaların genel olarak kapalı, sisli ve yağışlı geçmesi

çiçeklenme ve döllenmeyi olumsuz etkilemiş bu sebeplere bağlı olarak da rekolte düşmüştür. İlde fındık yetiştiriciliği yapılan alan, toplam tarım alanlarının %28'sine tekabül etmektedir. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %15'i, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %51'i kadardır. Bu değerlere bakıldığında fındığın İlin tarımında ve ekonomisinde önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kocaeli, Karasu Hendek ve Akyazı İlçelerinde meyve üretim değerinin öne çıkması tamamen fındık geliri sebebiyledir. Pamukova, Geyve ve Sapanca İlçelerinde ise elma, kiraz ve diğer meyve türleri hâkimdir.

Kiraz-Vişne: Diğer tarımsal faaliyetlerin henüz vejetasyonunun gelişme devresinde olduğu mayıs-haziran aylarında, gelir getirme özelliğindeki kiraz ve vişne, ilin güneyinde yer alan Taraklı-Pamukova-Geyve ekseninde tercih görmekte, Geyve İlçesi'nde (Alifuatpaşa Beldesi) oluşan kendine özgü piyasasıyla sofralık tüketim yanında meyve suyu, likör sanayi gibi endüstri kollarına da sevkiyat yapılmaktadır. Halen yörede toplam 456 bin civarındaki ağaçtan 7.086 ton ürün elde edilmiştir.

Ayva: Fındığın dışındaki meyve popülasyonu içerisinde önemli bir yer tutan ayva yetiştiriciliği Geyve, Pamukova ve Sapanca Gölü çevresinde yoğunlaşmıştır. Sofralık tüketimi yanında tarımsal sanayiye hammadde olma özelliğiyle gerek anakentlere ve gerekse yaş meyve ihracatçılarına hitap eden bir meyve çeşididir. İlde 2011 yılında 624.780 adet ayva ağacından 33.332 ton ürün elde edilmiştir. Dünya'da yıllık ayva üretimi, yaklaşık 390 bin ton olarak gerçekleşmekte, dünya üretiminin %28'i Türkiye'de üretilmektedir.

Bağcılık: İl genelinde üretim payı olarak %3 gibi küçük bir paya sahip olan sektör, özellikle Geyve ve Pamukova ilçelerimizde önemli ölçüde çiftçi ailesinin asli geçim kaynağıdır. Bu ilçelerimizde ihracata yönelik olarak danelerini dökmeyen Müşküle üzümü üretilmekle beraber Alphonse Lavellee, Razakı, Cardinal, Çavuş, Yalova İncisi ve Trakya İlkereni gibi çeşitler yeni plantasyonlara girmektedir. Bağcılığın geliştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir. Yeni bağlar kordon sistemi ile tesis edilmektedir. İlde 2011 yılı verilerine göre 3.935 hektar alanda bağcılık yapılmaktadır (Kaynak: www.sakarya.gov.tr).

Tablo 40: SAKARYA İLİ TARIMSAL İSTATİSTİKLER (SEBZECİLİK), 2011

ÜRÜNLER	EKİM ALANI	ÜRETİM	VERİM
SİVRİ BİBER	3,039	4,128	1,358
SALÇALIK BİBER	3,310	7,940	1,492
DOMATES	11,325	50,948	4,499
TAZE FASULYE	2,391	1,805	755
HIYAR	902	2,491	2,762
BALKABAĞI	2,831	8,639	3,052
SAKIZ KABAĞI	2,787	9,688	3,476
KABAK(ÇEREZLİK)	6,035	837	139
ISPANAK	6,420	5,955	928
KARNABAHAAR	5,832	13,200	2,263
KARPUZ	4,380	27,490	6276
KAVUN	875	2,150	2,457
BAŞLAHANA	10,250	38,830	3,788
KIVIRCIK MARUL	8,687	10,718	1,234

Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

Her ilçede sebze üretimi yapılmakla birlikte Pamukova, Geyve, Adapazarı, Söğütlü ve Hendek İlçesi ticarî anlamda sebzeçiliğın sürdürüldüğü yerlerdir. Bu ilçeler büyük tüketim merkezlerine yakınlıklarının da avantajını kullanmakta, iç tüketimin yanında il dışı talepleri de karşılamaya yönelik bir sebzeçilik çalışması içindedirler. İlde ticarî amaçlı tarla sebzeçiliğı yapılan toplam alan 2011 yılı verilerine göre 8.436 hektar olup, ayrıca meyve bahçelerinde ara ziraat olarak da sebzeçilik faaliyetleri sürdürülmektedir. Sebze üretiminde önemli ürünler baş lahana, domates, karnabahar, marul, karpuz ve balkabağı olarak sayılabilir (Kaynak: www.sakarya.gov.tr).

Tablo 41: SAKARYA İLİ TARIMSAL İSTATİSTİKLER (YEM BİTKİLERİ), 2011

YEM BİTKİLERİ	ALAN (HA)	ÜRETİM (TON)
SİLAJLIK MISIR	13,955	586,361
YONCA	3,661	47,832
FİĞ	5,268	36,022
KORUNGA	93	927
DİĞERLERİ	2,717	68,955
TOPLAM	25,694	740,097

Kaynak: Sakarya İl Gıda, Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, 2012

Tablo 42: GÜNEY SAKARYA PLANLAMA ALANI 2030YILI ALAN KULLANIM TABLOSU

ARAZİ KULLANIM TÜRÜ		ALAN BÜYÜKLÜĞÜ (HA)	ORAN (%)
KONUT ALANLARI	KENTSEL MESKUN ALANLAR	661	0.40
	KIRSAL MESKUN ALANLAR	3,957	2.38
	KENTSEL GELİŞME ALANLARI	404	0.24
TİCARET VE HİZMET ALANLARI	2. VE 3. DERCE MERKEZİ İŞ ALANLARI	47	0.03
SANAYİ VE LOJİSTİK BÖLGELER	SANAYİ BÖLGESİ	137	0.08
	KÜÇÜK SANAYİ TESİSLERİ	46	0.03
	DEPOLAMA	6	0.00
	KONUT DIŞI KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI	106	0.06
TURİZM ALANLARI	TURİZM MERKEZLERİ	5,445	3.27
KENTSEL DONATI - HİZMET ALTYAPI ALANLARI	EĞİTİM ALANLARI	3	0.00
	SAĞLIK ALANLARI	3	0.00
	ÜNİVERSİTE KAMPÜS ALANI	57	0.03
BÜYÜK AÇIK ALAN KULLANIMI GEREKTİREN KULLANIMLAR	BÜYÜK ALAN KULLANIMI GEREKTİREN KAMU KURULUŞ ALANLARI	24	0.01
	BÖLGE PARKI	50	0.03
	BÜYÜK KENTSEL YEŞİL ALANLAR	604	0.36
	ASKERİ ALANLAR	302	0.18
	AĞAÇLANDIRILACAK ALANLAR	33	0.02
ORMAN ALANLARI	ORMAN ALANLARI	93,993	56.42
	2B ORMAN ALANLARI	178	0.11
TARIM ALANLARI	MUTLAK TARIM ARAZİLERİ	16,556	9.94
	ÖZEL ÜRÜN ARAZİLERİ	1,778	1.07
	DİKİLİ TARIM ARAZİLERİ	7,244	4.35
	MARJİNAL TARIM ARAZİLERİ	25,670	15.41
	ÇAYIR-MERA ALANLARI	3,911	2.35
	ORGANİZE TARIM VE HAYVANCILIK BÖLGESİ	42	0.03
BUGÜNKÜ ARAZİ KULLANIMI DEVAM ETTİRİLECEK ALANLAR	DENİZ, GÖL, AKARSU VE BARAJLAR	909	0.55
YAPI YASAĞI VE/VEYA SINIRLAMA GETİRİLEN ALANLAR	HAVZA İÇİ YAPI YASAKLI ALANLAR	4,421	2.65
TEKNİK ALT YAPI	VAHŞİ DEPOLAMA ALANI	6	0.00
TOPLAM PLANLAMA ALANI		166,593	100.00

Kaynak: Ofis Çalışmaları

1. GİRİŞ	2
1.1. İŞİN TANIMI	2
1.2. TANIMLAR	3
1.3. HUKUKİ DAYANAK	3
1.3.1. 5302 SAYILI İL ÖZEL İDARESİ KANUNU VE 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU	3
1.3.2. İMAR KANUNU	4
1.4. PLANLAMA YAKLAŞIMI	4
2. PLANLAMA ALANININ ÜLKE VE BÖLGE İÇİNDEKİ KONUMU	6
2.1. BÖLGENİN GENEL KONUMU	6
2.2. BÖLGENİN YÖNETİMSEL YAPISI	6
2.3. BÖLGESEL NÜFUS VE EKONOMİK YAPI	8
2.3.1. BÖLGESEL EKONOMİK YAPI	8
2.3.2. BÖLGESEL NÜFUS	11
3. SENTEZ VE YERLEŞİLEBİLİRLİK	18
3.1. YERLEŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN BİRİNCİ ÖNCELİKLİ ALANLAR	18
3.2. YERLEŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN İKİNCİ ÖNCELİKLİ ALANLAR	18
3.3. YERLEŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN ÜÇÜNCÜ ÖNCELİKLİ ALANLAR	20
4. GELİŞME EĞİLİMLERİ	25
4.1. KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ	25
4.1.1. GEYVE KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ	25
4.2. TURİZM ALANLARI VE MERKEZLERİ	26
4.2.1. YAYLA VE KAYAK TURİZMİ ALANLARI	26
4.2.2. TERMAL TURİZM MERKEZLERİ	26
5. PROJEKSİYONLAR	27
5.1. KENTSEL NÜFUS PROJEKSİYONLARI	27
5.1.1. DOĞAL NÜFUS ARTIŞ ATAMALARI	27
5.1.2. ÖNEMLİ YATIRIMLARIN GETİRECEĞİ İŞGÜCÜ VE NÜFUS ATAMALARI	29
5.2. SEKTÖREL PROJEKSİYONLAR	32
5.2.1. SEKTÖRLERE GÖRE İSTİHDAM DAĞILIMI	32
5.2.2. SAKARYA İLİ'NDE İSTİHDAMIN NİTELİKLERİ	36
5.3. GELİR DÜZEYİ, GELİRLERLE İLGİLİ ENDEKSLER, GELİR DAĞILIMI, İŞSİZLİK VE MARJİNAL SEKTÖR	37
5.4. TARIM-MADENCİLİK-SANAYİ VE HİZMETLER SEKTÖRLERİNİN EKONOMİK FAALİYET KOLLARINDA AYRINTILI İNCELEME SONUCUNDA SEKTÖREL GELİŞME POTANSİYELİ, ÜRETİM KAPASİTESİ VE İŞGÜCÜ TALEBİ KONULARINDA SEKTÖREL YAPI ANALİZLERİ	39
5.4.1. TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖRÜ	39

TABLO DİZİNİ

Tablo 1 : SAKARYA İLİ'NE BAĞLI, İLÇE VE BELDE BELEDİYELERİ, MAHALLE VE KÖY SAYISI	8
Tablo 2 : SAKARYA İLİ'NDE İSTİHDAM SEKTÖREL DAĞILIMI (2000 YILI).....	10
Tablo 3 : SAKARYA İLÇELERİ İŞSİZLİK ORANI VE SEKTÖRLERE GÖRE ÇALIŞAN ORANLARI(%)	11
Tablo 4 : SAKARYA İLİ KIRSAL – KENTSEL NÜFUSLARI VE TOPLAM NÜFUS İÇİNDEKİ PAYLARI.....	11
Tablo 6 : PLANLAMA ALANI SINIRI İÇİNDE YER ALAN İLÇELERİN YILLARA GÖRE NÜFUS DEĞİŞİMİ	12
Tablo 5 : SAKARYA İLİ'NİN YILLARA GÖRE KIRSAL/ KENTSEL NÜFUSUNUN ORANSAL DAĞILIMI (%).....	12
Tablo 7 : PLANLAMA ALANI İLÇELERİ KIR -KENT NÜFUSLARI	13
Tablo 8 : PLANLAMA ALANI İLÇELERİ KIR -KENT NÜFUSLARI	13
Tablo 9 : SAKARYA İL TOPLAMI VE PLANLAMA ALANINI ETKİLEYEN İLÇELERDE MEDYAN YAŞ (2009 YILI).....	14
Tablo 10 : SAKARYA İL TOPLAMI VE PLANLAMA ALANINI ETKİLEYEN İLÇELERDE MEDYAN YAŞ (2009 YILI)	15
Tablo 11 : NÜFUS YAŞ GRUBU DAĞILIMI	16
Tablo 12 : SAKARYA İLİNİN YAŞ GRUBU VE CİNSİYETE GÖRE TOPLAM NÜFUSUN DAĞILIMI, 2011	16
Tablo 13 : YILLARA GÖRE İŞSİZLİK GÖSTERGELERİ	17
Tablo 14 : 2009 YILI SAKARYA İLİ İŞSİZLİK RAKAMLARI	17
Tablo 15 : 2009 YILI SAKARYA İLİ İŞSİZLİK RAKAMLARI	17
Tablo 16 : PLANLAMA ALANINDA BELİRLENEN DOĞAL EŞİKLER.....	22
Tablo 17: PLANLAMA ALANINDA BELİRLENEN YASAL EŞİKLER	22
Tablo 18 : PLANLAMA ALANINDA MÜDAHALE EDİLEBİLİRLİK KRİTERLERİ.....	23
Tablo 19 : PLANLAMA ALANI İLÇELERİ KIR -KENT NÜFUSLARI.....	27
Tablo 20 : YILLARA GÖRE İLÇELERİN NÜFUS PROJESİYONU.....	28
Tablo 21 : SAKARYA İLİ'NDE 2030 PLAN DÖNEMİ SONUNDA İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (KİŞİ).....	29
Tablo 22 : PLANLAMA ALANI İÇERİSİNDE KALAN İLÇELERİN PLAN KAPASİTELERİ	30
Tablo 23 : PLANLAMA ALANI 1/25.000 ÖLÇEKLİ NÜFUS KABULLERİ.....	31
Tablo 24 : SAKARYA İLİNDE EKONOMİK SEKTÖRLERİN AĞIRLIK DURUMU	32
Tablo 25 : SAKARYA'DA ÇALIŞAN SAYISI VE AKTİVİTE ORANI.....	33
Tablo 26 : ALT SEKTÖRLERİN YILLARA GÖRE GELİŞİMİ.....	34
Tablo 27 : TOPLAM İSTİHDAMIN KARŞILAŞTIRMALI SEKTÖREL PAYLARI 2010 (%).....	35
Tablo 28 : İMALAT SANAYİ ALT SEKTÖRLERİ İSTİHDAMININ SANAYİ İSTİHDAMI İÇİNDEKİ PAYLARI.....	36
Tablo 29 : YILLARA GÖRE İŞSİZLİK GÖSTERGELERİ	37
Tablo 30 : 2009 YILI SAKARYA İLİ İŞSİZLİK RAKAMLARI	37
Tablo 31 2009 YILI SAKARYA İLİ İŞSİZLİK RAKAMLARI.....	37
Tablo 32 : GELİŞMİŞLİK ENDEKSLERİNE GÖRE KADEMELİ İL GRUPLARI	38
Tablo 33 : SAKARYA İLÇELERİ'NİN TÜRKİYE'DEKİ İLÇELERE GÖRE GELİŞMİŞLİK SEVİYESİ.....	39
Tablo 34 : SAKARYA İLÇELERİ İŞSİZLİK ORANI VE SEKTÖRLERE GÖRE ÇALIŞAN ORANLARI(%).....	39
Tablo 35 : SAKARYA İLİNDEKİ TARIM ARAZİLERİNİN DAĞILIMI, 2011.....	41
Tablo 36 : SAKARYA İLİ TARIMSAL VERİLER, 2011	41
Tablo 37 : SAKARYA İLİ GAYRİSAFİ ÜRETİM DEĞERİNİN DAĞILIMI, 2011	41
Tablo 38: SAKARYA İLİ TARIMSAL İSTATİSTİKLER (TARLA BİTKİLERİ), 2011	43
Tablo 39: SAKARYA İLİ TARIMSAL İSTATİSTİKLER (MEYVECİLİK), 2011	44
Tablo 40: SAKARYA İLİ TARIMSAL İSTATİSTİKLER (SEBZECİLİK), 2011	45
Tablo 41: SAKARYA İLİ TARIMSAL İSTATİSTİKLER (YEM BİTKİLERİ), 2011	46

Tablo 42: GÜNEY SAKARYA PLANLAMA ALANI 2030YILI ALAN KULLANIM TABLOSU 47

HARİTA DİZİNİ

Harita 1 : SAKARYA İLİ VE PLANLAMA ALANININ ÜLKE VE BÖLGE İÇİNDEKİ KONUMU6
Harita 2 : JEOLÖJİK ARAZİ KULLANIM PAFTASI..... 21

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1 : SAKARYA YILLARA GÖRE AKTİVİTE ORANI33
Grafik 2 : SEKTÖRLERİN GELİŞME HIZI34
Grafik 3 : ALT SEKTÖRLERİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI 35
Grafik 4 : İMALAT SANAYİ ALT SEKTÖRLERİ İSTİHDAMININ SANAYİ İSTİHDAMI İÇİNDEKİ PAYLARI.....36
Grafik 5 : SAKARYA ARAZİNİN NİTELİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI, 201140
Grafik 6: SAKARYA İLİ TARIMSAL GSMH'NİN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI, 2011..... 42

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1 : KORUMA KULLANMA GELİŞTİRME DENGELERİ.....4
Şekil 2 : PLANLAMA AŞAMALAR.....5

